

SLOVENSKI

Izdaja in tiska: Slovenski poročevalci — Direktor: Rudi Janžura — Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/II, telefon 23-522 do 23-526 — Oglasi: oddelki: Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 — Poštni predal št. 29 — Žiro račun pri Komunalni banki Ljubljana 600-704-1-367 — Mesečna naročnina 230 din

Poročevalci

DELO ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

Obsodba politike v Alžiriji

Delegati Maroka, Sovjetske zveze, Burme in Gane so obsodili francosko politiko v Alžiriji

NEW YORK, 11. dec. (AP — AFP). V nadaljevanju razprave o vprašanju Alžirije je na današnjem sestanku političnega odbora Generalne skupščine govoril tudi šef maroške delegacije Abdel Latif Filali. Izrazil je obžalovanje, ker francoski predstavnik ne prisostvuje razpravi in poudaril, da smatra Francija spopad v Alžiriji za svoje »zadnje upanje za povračilo«. Ko je izjavil, da se spopad v Alžiriji širi, je maroški predstavnik obtožil Francijo načrtnih pokolov in navedel, da cele vasi uničujejo, razseljujejo prebivalce, medtem ko se število begunskih taborišč stalno povečuje.

Ko je opozoril, da bo imela alžirska vojna velike posledice za mir v Severni Afriki, je Filali dejal: »Požar na naših mejah preti, da se bo razširil na naše ozemlje. Številni incidenti, do katerih prihaja na mejah Alžirije, povzročajo ve-

zgodovinski nujnostmi in upanjem alžirskega ljudstva. — Edina rešitev za to vpraša-

Tiskovna konferenca v Beogradu

BEograd, 11. decembra — (Tanjug). Predstavnik egipčanskih sindikatov Ahmed Fahim in Mohamed Abdulah Khalil, ki sta bivala nekaj dni v Jugoslaviji kot gosti Zveze sindikatov Jugoslavije, sta imela v Beogradu tiskovno konferenco, na kateri sta govorila o svojih vtisih s poti po Jugoslaviji.

nje, je izjavil maroški delegat, »je v razgovorih s predstavniki alžirskega ljudstva, ne pa v ogorčenem nadaljevanju bratovorne in brezuspešne vojne.«

Sovjetski delegat Sobolev je francosko politiko v Alžiriji označil za kolonialno avanturo, ki je povezana s petrolejskimi interesi in politiko vojaških oporišč. Izjavil je, da mora Francija izbirati med pogajanjem z začasno alžirsko vlado na nevtralnem ozemlju in nadaljevanjem brezizhodne politike borbe proti osvobodilnemu gibanju.

Burmanski delegat U Tant je pozval Francijo, naj zavrne misel, da so Alžirci Francozi, in naj prizna legitimnost alžirskega nacionalizma.

Delegat Gane, Daniel Chapman, je zahteval, naj dobi Alžirija neodvisnost ter pozval, naj OZN v primeru Alžirije uporabi načela Ustavne listine.

Politični odbor bo razpravo o vprašanju Alžirije še nadaljeval.

Plenum Zveze študentov Jugoslavije

Beograd, 11. dec. (Tanjug) V Beogradu bo 22. decembra plenum centralnega odbora Zveze študentov Jugoslavije. Razpravljali bodo o dnevnem redu IV. kongresa ZSJ, ki bo januarja v Sarajevu, o delu centralnega odbora ZSJ med III. in IV. kongresom ter o predlogih za spremembo statuta ZSJ.

Salah Desuki odpotoval

Beograd, 11. dec. (Tanjug) Po enotedenskem privatnem obisku v Jugoslaviji je danes odpotoval iz Beograda v Kairo generalni sekretar predsedstva ZAR Salah Desuki. Na beograjskem letališču se je od njega poslovil njegov gostitelj za časa njegovega bivanja v Jugoslaviji sekretar za informacije zveznega izvršnega sveta Bogdan Osolinik.

Salanova »oporoka«

Ustanovitev parlamentarne skupine alžirskih poslancev — Salanova poslanica francoski armadi v Alžiriji

PARIZ, 11. dec. (AFP). V francoski skupščini so danes ustanovili parlamentarno skupino 63 poslancev iz Alžirije. Ti poslanci so bili izbrani pod okriljem organizacij, ki so bile formirane 13. maja in ki zahtevajo popolno integracijo Alžirije. Za prvo skupščino pete republike so v Alžiriji izvolili 71 poslancev. V zadnji skupščini te republike alžirskih poslancev ni bilo.

V novo parlamentarno skupino, ki zahteva integracijo, danes niso stopili štirje alžirski poslanci socialistične stranke, trije pripadniki degolistične unije za novo republiko, kakor tudi en poslanec, ki ne pripada nobeni stranki.

V sporočilu z današnjega sestanka je rečeno, da alžirska parlamentarna skupina ne bo

šnjim sestankom vlade, na katerem bo prišlo do definitivnega sklepa o premetitvi Salana na novo dolžnost v Parizu in imenovanju generala Charlesa za novega vrhovnega poveljnika.

Ti vladni sklepi bodo, kot tukaj opozarjajo, označili novo obdobje realizacije De Gaullova načrta za Alžirijo.

V izjavi, ki jo danes objavlja celoten pariški tisk, Salan poziva francoske čete, naj »nadaljujejo z borbo za uničenje upornikov« in na ta način izvedejo direktive, ki so jih pred njih postavili še leta 1966, ko je guverner Lacoste začel izvajati načrt za »pacifikacijo«.

Za razliko od večkrat ponovljenih izjav vrste političnih in vojaških funkcionarjev, da je glavna uporniška sila še uničena in da preostaja samo še to, da se likvidira »osamljena uporniška središča«, general Salan opozarja vojsko, da bodo njene naloge v Alžiriji še vedno »precejšnje in resne«.

Na drugi strani poroča ves pariški tisk o povečani aktivnosti upornikov enot na celotnem ozemlju Alžirije. V bližini Alžira, Bona in Philippeville je prišlo do velikih bitk. Diverzantske akcije upornikov so se posebno povečale na železnih linijah in cestah.

Salanova izjava zato vodi do zaključka, da se v vladnih planih za bližnjo bodočnost daje prednost za reševanje tega vprašanja vojaškemu in ne političnemu aspektu.

Karame pojde v Kairo

Kairo, 11. dec. Kakor poroča agencija za Srednji vzhod »Mena«, bo predsednik libanonske vlade Rašid Karame v bližnji bodočnosti obiskal Kairo, kjer se bo razgovarjal z voditelji ZAR. Ob njegovem obisku ga bo najbrž spremljal minister za gospodarstvo Džemal.

IZ PRORAČUNSKIH ODBOROV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Smotrna uporaba sredstev

Proračunska odbora zveznega zbora in zbora proizvajalcev zvezne ljudske skupščine sta odobrila predloga zveznega proračuna

BEograd, 11. dec. (Tanjug). Proračunska odbora zveznega zbora in zbora proizvajalcev zvezne ljudske skupščine sta danes odobrila predloga zveznega proračuna za leto 1969 in zaključnega računa za leto 1967, ki bosta prila na dnevni red prihodnjega skupščinskega zasedanja.

Uveljavljanje maksimalnega varčevanja, toda ob zagotovitvi vseh sredstev, potrebnih za izpolnitev važnih nalog zveznih ustanov, je bila glavna težnja ljudskih poslancev med sedemdnevnim razpravljanjem.

V krajšem razgovoru s skupščinskimi poročevalci sta predsednika proračunskih odborov obeh zborov Raja Nedeljković in Savo Medan izjavila, da so pri proučevanju predračuna dohodkov in izdatkov posvetili posebno pozornost razdeljevanju proračunskih sredstev. »Potrebno je izdelati točnejše programe za uporabljanje sredstev,« sta izjavila, »kar pri nekaterih ustanovah ni bil primer. To velja zlasti za postavke, določene za honorarno delo in za proračunske sklade.«

Značilno je bilo, da so se ljudski poslanci zavzemali za maksimalno varčevanje. S tega stališča so podrobno proučili skupne izdatke, zlasti za honorarno delo v posameznih sekretariatih in ustanovah, ter presodili primernost teh izdatkov.

Po tej razpravi o predlogu zveznega proračuna, kakor tudi glede na pobude ljudskih poslancev lahko pričakujemo, da bodo tudi republiške proračune in proračune ljudskih odborov obravnavali z enako pozornostjo, ker je to najboljše pot, da bodo sredstva, namenjena za proračunske potrebe, najboljše uporabljena, oziroma najprimerneje izkoriščena. Pobude, izrečene v odbori, se bodo lahko izkoristile tudi pri pripravljanju in sprejemanju prihodnjih proračunov.

Sprejeti so bili mnogi predlogi in pripombe ljudskih poslancev. To se zlasti lahko reče za predloge in pripombe med razpravo o zaključnem računu. Na podlagi večdnne razprave se lahko ugotovi, da je treba to delo nadaljevati, ker bo omogočilo, da bodo proračune sestavljali čim podrobneje. S tem bodo zagotovili, da se bodo dohodki in izdatki realneje določali za zelo važne naloge skupnosti, ki se financirajo iz proračuna.

Odkup zemlje

Predsednik Tunizije je napovedal odkup zemlje, ki je sedaj v rokah kolonistov

TUNIS, 11. dec. (AFP). Predsednik tunizijske republike Habib Burgiba je danes izjavil, da bo Tunizija v bližnji bodočnosti ponovno dobila zemljo, ki je sedaj v rokah francoskih kolonistov. Po njegovih besedah bo ta prevzem potekal v etapah in v soglasju s francosko vlado. Tunizija je bila od leta 1891 do 1954 francoski protektorat do popolne neodvisnosti, ki si jo je pridobila dve leti kasneje, pa je imela notranjo avtonomijo.

Sedemdeset let so se tukaj naseljevali francoski kolonisti, ki so tudi po neodvisnosti še naprej obdržali svojo posest.

Ko je danes govoril v Sfaxu na jugu Alžirije, je predsednik republike Burgiba dejal, da bo njegova vlada odkupila zemljo od francoskih lastnikov v Tuniziji in jo dala Tunizijcem.

Burgiba je dejal, da bo prevzem zemlje potekal postopoma in da bo dobil vsako leto del Tunizijcev zemljo za obdelavo. »Od Francije in njenih zaveznikov nismo mogli dobiti posojila za naš industrijski razvoj, vendar pa imamo pravico, da si ponovno vzamemo zemljo, na kateri smo rojeni in na kateri moramo živeti,« je dejal predsednik Burgiba. Ko je poudaril, da se je o tem vprašanju razgovarjal z generalnim sekretarjem francoskega zunanjega ministrstva Louisom Joxom, je Burgiba izrazil upanje, da bo francoska vlada razumela reševanje tega vprašanja zemlje.

Irak se umakne iz bagdadskega pakta

KAIRO, 11. decembra (Mena) Iraška vlada se je odločila, da se bo začel prihodnjega leta umakniti iz bagdadskega pakta.

VREME

Stanje 11. decembra: iz Atlantika prek Srednje Evrope proti vzhodu se pomikajo vedno nove frontalne mognje. V severnem Sredozemlju bo verjetno nastalo področje nizkega zračnega pritiska. Naši kraji so prehodno prešli v območje toplega in vlažnega zraka.

Napoved za petek: oblačno vreme, predvsem sprva nekaj padavin, ki bodo postopoma, razen v Primorju prešle v sneg. Temp. med 0 in 4 stopinj. V Primorju nad 3 in 7 stopinj C.

Sirski tisk o FLRJ

Vodilni sirski tisk o poti predsednika Tita in o sodelovanju med ZAR in Jugoslavijo

KAIRO, 11. dec. (Tanjug). Tisk sirske pokrajine ZAR je ob jugoslovanskem nacionalnem prazniku in potovanju predsednika republike objavil vrsto člankov o Jugoslaviji. Časopisi poudarjajo tesno sodelovanje med Jugoslavijo in ZAR na številnih področjih, posebno še v borbi za uresničitev principov aktivne koeksistence in ohranbe miru v svetu.

Večina člankov je povezana z osebnostjo predsednika Tita kot tvorca nove Jugoslavije. »Tito ni samo državnik, temveč tudi voditelj ljudstva, simbol borbe in uresničanja ideala«, piše med ostalim »Alif Baa«. Ta časopis posebno opozarja na tesno prijateljstvo

Slove urugvajske kulturne delegacije

Zagreb, 11. dec. (Tanjug) Po enotedenskem obisku v naši državi je sinoči odpotovala urugvajska kulturna delegacija, ki jo vodi znani književnik Juan Carlos Pedemonte. Urugvajski kulturni delavci so bili gosti komisije za kulturno izmenjavo s tujnino. Pred odhodom iz naše države so izrazili veliko zadovoljstvo in poudarili pomen razvijanja kulturnih odnosov med urugvajskim in jugoslovanskim ljudstvom.

V želji, da uvede kulturne zveze tudi z drugimi državami, je urugvajska kulturna delegacija že pred prihodom v našo državo obiskala nekaj držav bližnjega vzhoda, vzhodnoevropske države in Grčijo. Delegacija je iz Jugoslavije odpotovala v Avstrijo.

SEJA PREDSEDSTVA CK LMS

Sklican je IV. plenum CK LMS in imenovan odbor za mladinsko proslavljanje 40-letnice KPJ in SKOJ v LRS

Ljubljana, 11. dec. — Predsedstvo CK LMS je na današnji seji sklenilo sklicati IV. plenum Centralnega komiteja Ljudske mladine Slovenije, ki bo v začetku januarja 1969. — Predsedstvo je prav tako razpravljalo o dnevnem redu plenuma. Težišče bo plenum posvetil vlogi aktivov Ljudske mladine pri političnem delu v tovarnah, podjetjih, vaseh, šolah, ustanovah in na terenu. Posebej b. razpravljalo o delu z generacijo, ki vstopa v Ljudsko mladino, nadalje o dejavnosti mladih v stanovanjskih skupnostih in o nekaterih drugih oblikah političnega dela osnovnih organizacij LMS.

Plenum bo dal tudi oceno letošnjih delovnih akcij in obravnaval naloge v zvezi z delovnimi akcijami Ljudske mladine v prihodnjem letu.

Nadalje bo plenum razpravljalo o pripravah za proslavljanje 40-letnice KPJ in SKOJ, o čemer je danes predsedstvo sprejelo okvirni program in

izvolilo odbor za mladinsko proslavljanje v prihodnjem, jubilarnem letu v Sloveniji, v katerem so nekdanji in sedanjí vodni mladinski voditelji ter drugi politični in javni delavci.

Macmillanove besede

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

LONDON, 11. dec. (Po telefonu). Ko je pred Spodnjim domom Macmillan poročal o sedanjem ciprskem položaju, je izjavil, da je njegova vlada pripravljena obnoviti razprave z »odprtimi vrati« za podaljšanje njenega sedemletnega načrta partnerstva. Ker je Macmillan dal to izjavo neposredno po resoluciji političnega komiteja OZN, ki je stvarno akceptirala britansko stališče, je pritegnila pozornost britanskih političnih krogov. Toda še vedno je ostalo odprto vprašanje, kaj je napolnilo Britance, da so v tem trenutku pokazali takšno »diplomatsko širokogrudnost in končno — kaj hočejo z njo doseči?

O tem so sledeča mnenja: kljub ugodni resoluciji političnega komiteja, čuti britanska vlada, da se njen položaj v moralno-političnem in praktičnem smislu ni posebno izboljšal. Ne samo zaradi tega, ker mora Generalna skupščina povedati svojo končno besedo, temveč tudi zato, ker konkretnemu popuščanju s strani Grkov še ni sledil ustrezen odgovor z britanske strani. Macmillanove besede, raj bi delovale kot izražanje »dobre volje«, toda njihova slabost je v tem, da s temi besedami Britanci ne prevzamejo nobenih konkretnih obveznosti.

Macmillanova izjava je bila odgovor na Gaitskellovo vprašanje, ali je vlada pripravl-

jena izjaviti, da ne bo več vztrajala pri svojem načrtu, ki so ga Grki zavrnili in, ali je pripravljena prispevati k rešitvi ciprske krize. Z ozirom na to, da je premierov odgovor le polovičen — on ni odstopil od svojega načrta, toda izrazil je pripravljenost, da se na konferenci za okroglo mizo.

Kongres rudarjev v Londonu

LONDON, 11. decembra (Tanjug). V Londonu je danes nadaljeval z deloma posebnim kongres mednarodne federacije rudarjev, ki se ga je udeležila tudi delegacija sindikata rudarjev in metalurgov Jugoslavije. Kongres je posvečen proučevanju bistvenih vprašanj v industriji premoga

glo mizo prouči in sprejme vsak nov predlog, glede katerega bi bil dosežen skupen sporazum — je treba šele potrditi na prve uspehe »pripravljenosti in zaupnosti« razgovorov med zunanjimi ministri Britanije, Grčije in Turčije prihodnji teden v Parizu. Se-le potem bomo lahko videli, ali in kako daleč so Britanci pripravljeni iti na osnovi teh premislovih obljub.

Po grškem mnenju so premieroze izjave preveč nedoločne in šele, če bi britanska vlada dala predhodno zadovoljliva jamstva, bi se bili Grki pripravljeni sestati za okroglo mizo. Za njih ni toliko važen sestav konferencie, če Britanci odstopijo od svojega načrta in napravijo drugo polovico poti ter bi se tako srečali z že danimi grškimi koncesijami. Brez tega je glede na sedanje ozračje, polno dvomov in nezaupanja, precej težko sprejeti Macmillanove besede kot zanesljiv znak bližnje razjasnitve meglenega nevihtnega neba nad Ciprom. Joža Vrhovec

Priprave za proslavo 40-letnice KPJ in SKOJ

V proslavi bodo sodelovale tudi vse organizacije Počitniške zveze

Beograd, 11. dec. (Tanjug). V prihodnjem letu se bo vsa dejavnost Počitniške zveze Jugoslavije in njenih organizacij razvijala v okviru proslave 40-letnice KPJ in SKOJ.

Poleg sodelovanja na množičnih manifestacijah bodo vse organizacije Počitniške zveze pripravile vrsto izletov in potovanj v kraje, kjer so se razvijali najpomembnejši zgodovinski dogodki delavskega in mladinskega gibanja Jugoslavije. Člani Počitniške zveze bodo obiskali tudi družine padlih revolucionarjev. Pripravljajo vrsto pohodov po poteh legendarnih partizanskih enot, več obiskov v krajih, kjer so zrasli največji objekti v povojni socialistični graditvi naše države, vrsto zletov in zborovanj v znamenitih zgodovinskih krajih. Zborovanja bodo v glavnem dne 1. maja, na dan mladosti ob obletnici vstaja v ljudskih republikah, na dan borca, Dan republike itd. Vse akcije članov Počitniške zveze bodo povezane s proslavo 40-letnice KPJ Jugoslavije in SKOJ. Obenem bodo člani te organizacije spoznali borbeno pot Partije in

Ljudske mladine ter njeno vlogo v graditvi socialistične Jugoslavije. V počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ bo prihodnje leto 37 večjih zborovanj ferijalcev iz vseh krajev naše države. Ob prvi obletnici zakona o delav. svetih bo v Beogradu zborovanje 500 ferijalcev, učencev v gosposdarstvu in mladih delavcev iz vseh krajev Jugoslavije. Med novosadskimi kmetijskim sejmom bo zborovanje ferijalcev, ki se ga bo udeležilo nad 1000 ferijalcev iz vse države. Samo iz Bosne in Hercegovine se bo 24. 25.

in 26. maja zborovanja v Bihacu udeležilo 1000 ferijal. V Sloveniji se bo na dan borca v Zirovnici, blizu kraja, kjer je padel prvi sekretar SKOJ, Dragoslav Milovanović, zbralo nad 1000 ferijalcev. Ferijalci Hrvatske se bodo na dan proslave zbrali v Vukovaru ali Somborju, kjer bo centralna proslava 40-letnice KPJ. Zborovanja bodo tudi na Sutjeski, Glamočkom polju, ob Biogradskem jezeru, na Učki in mnogih drugih krajih. V Makedoniji se bo na dan 40-letnice KPJ in SKOJ zbralo 500 ferijalcev.

Goriška se pripravlja

Te dni je imel svojo prvo sejo poseben pripravljalni odbor za organizacijo proslave 40. obletnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije, ki jo bodo na Goriškem, kjer so komunisti delovali od splošne vstaje vsega primorskega ljudstva pod posebnimi pogoji fašistične okupacije, tudi proslavljali kar najbolj primerno in slovesno skozi vse jubilejno leto 1959. Tak je bil namreč soglasen sklep okrajnega pripravljalnega odbora, ki ga je vodil Milo Vizić. Člani pripravljalnega odbora so dali mnogo pobud za sestavo okvirnega programa teh proslav in izvolili še poseben delovni odbor, ki na prihodnje pripravljalnemu odboru izvesti vse tehnične in politične priprave za množično sodelovanje pri izvedbi teh proslav. V ta namen bodo sklicali tudi predstavnike okrajnega sindikalnega sveta, sveta prosvetnih društev in Svobod. komiteja Ljudske mladine ter drugih političnih in družbenih organizacij.

S proslavami naj bi začeli takoj po novem letu. Težične slovesnosti pa naj bi bilo med 18. in 23. aprilom, ko bodo slavnostne akademije in partijske konference tudi v večjih delavskih središčih kot je Ajdovščina, Anžovo, Idrija, Nova Gorica Tolmin in Sempeter. Ob tej priložnosti bi s sodelovanjem goriškega muzeja organizirali tudi potujočo razstavo, katere bodo

Zborovanje prosvetnih delavcev v Beogradu
Beograd, 11. dec. (Tanjug). Na letni skupščini Zdrženja učiteljev, predavateljev in profesorjev Beograda so v poročilih in razpravi poudarili, da sodeluje v organih družbenega upravljanja in v upravnih odborih družbeno-političnih organizacij nad 2000 prosvetnih delavcev iz Beograda.

BOGATA KNJIZNICA V OSEMLETKI
Poizkusna osemletka v Borovu »Ivan-Goran Kovačić« ima precej obsežno knjižnico, v kateri je kar 7000 knjig. — Solske knjižnice se poslužujejo tako učenci kot učitelji. Te dni pa so iz sklada 200.000 din, ki ga je solski dal podjetje Borovo, nabavili novih 1000 knjig. Tako pomaga kombinat gume in obutve v Borovu učiteljem in učencem pri njihovem izpolnjevanju.

TOVARNA RIB V APATINU
V Apatinu gradijo ob bregu Donave veliko tovarno za predelavo sladkovodnih rib. Zanj bodo porabili okoli 240 milijonov din. Letno ulovijo okoli tisoč ton sladkovodnih rib, kar bo zadostovalo za celoletno proizvodnjo. Razen drugega bodo konservirali tudi krape v olju, in sicer bodo izdelali okoli 2 milijona konserv, ki jih bodo izvozili v Anglijo in ZDA.

8307 NOVIH ČLANOV ZK V BIH
Organizacije ZK v Bosni in Hercegovini intenzivno pripravljajo program VII. kongresa ZKJ. Kongresni material obravnavajo tudi člani Socialistične zveze in Ljudske mladine.

70 TON NOGAVIC IN TRIKOTAZE
Tovarno nogavice in trikotaze »Crvena zvezda« v Skoplju bodo v prihodnjih mesecih razširili in montirali nove stroje. Zaradi tega se bo njena proizvodnja močno povečala, in sicer bo izdelovala tovarno letno okoli 70 ton nogavic in trikotaze. Z dosedanjimi stroji ni bilo mogoče izpolniti proizvodnje, ker so

obiskali več krajev. V tem obdobju bodo na sestankih ZK in partijskih konferencah sprejeli v članstvo večje število mladih ljudi, ki imajo pogoje, da postanejo dobri komunisti.

Mimo tega bodo imeli predavanja in proslave tudi po vseh šolah in na vseh Na zgodovinskih krajih, kjer so imeli komunisti bodisi legalne ali ilegalne sestanke in konference. Bodo razbesili partijske zastave. Na važnejših zgodovinskih krajih pa naj bi postavili oziroma odkrili spomenike in spominske plošče. Govorja je bilo tudi o izdaji zbornika in preimenovanju nekaterih ulic in krajev po zaslugi umrlih partijskih delavcev. Tudi občinski pripravljalni odbori že izdelujejo svoje programe.

Jo

Deljeni delovni čas?

(OD NAŠEGA BEOGRAJSKEGA DOPISNIKA)

V pristojnih krogih državne uprave sedaj razpravljajo — čeprav zaenkrat še neuradno — o možnosti uvedbe deljenega delovnega časa za javne uslužbence. Pri tem navajajo, da so mnogi čimtelji, ki govorijo v prid deljenemu delovnemu času javnih uslužbencev, istočasno s tem pa tudi, da to ni enostavna stvar — saj bi v veliki meri spremenila sedanji način življenja znatno število ljudi.

Dejstvo je, da so javni uslužbenci v primeru z drugimi delovnimi ljudmi v boljšem položaju, ker delajo vedno samo dopoldne, razen tega pa tudi le sedem ur, medtem ko delajo delavci, pa tudi uslužbenci gospodarskih organizacij, po osm ur. Dolgoletne izkušnje so potrdile, da ne moremo pričakovati od nobenega uslužbenca, da nepretrgoma in intenzivno umsko dela polnih sedem, ali celo osem ur. V zahodnoevropskih državah so zato v javnih, pa tudi drugih uradih že zdavnaj uvedli deljeni delovni čas s krajšimi ali pa daljšimi odmori za kosilo.

Tuji, ki prihajajo v Jugoslavijo, se zato ne morejo načuditi, da se pri nas po drugi uri popoldne ne more v javnih uradih urediti nobena stvar. Delovni dan v državnih uradih in ustanovah se konča ob dveh popoldne — in kdor do takrat v teh uradih ni uredil svojih zadev, mora s tem urejevanjem počakati pač do drugega dne.

Samo dopoldansko delo javnih uslužbencev ima za posledico tudi to, da naše gospodarske organizacije izgubljajo precej plačanega delovnega časa, ker morajo njihovi delavci in uslužbenci zapustiti delovna mesta, če hočejo končati razne opravke — n. pr.

na stanovanjskem uradu, na vojaškem uradu, na prijavnem uradu, na sodniji, v banki itd. To pomeni za gospodarske organizacije precejšnje izgube, katerim bi se izognile, če bi uvedli deljeni delovni čas javnih uslužbencev. Vprašanje deljenega delovnega časa javnih uslužbencev je bilo postavljeno nedavno tudi v ZIS, ko je na njenem oktobrskem plenumu zvezni ljudski poslanec Vinko Hafner predlagal, čeprav ne formalno, da se uvede osemurni deljeni delovni čas v državnih uradih. V skladu z njegovim predlogom naj bi se delovni čas v državnih uradih zjutraj začel ob osmih in trajal do dvanajstih, popoldne pa bi poletni deli od treh do sedmih, pozimi pa od dveh do šestih s tem, da bi v soboto popoldne uslužbenci ne delali. Ker bi se na ta način mesečni delovni čas javnih uslužbencev povečal za osem ur, zaradi njihovega deljenega delovnega časa pa bi se prav gotovo povečala tudi učinkovitost njihovega dela, bi javni uslužbenci seveda morali dobiti tudi večje plače.

Ni dvoma, da bi uvedba deljenega časa javnih uslužbencev imela vsestranski pozitivni učinek; istočasno pa ni dvoma, da to ni lahko izvesti. Tak poizkus, izveden nekaj let po vojni v Beogradu, je bil kmalu prekinjen, ker ni uspel. V naši prehrani je namreč še vedno najvažnejši obrok kosilo, ne pa zajtrk in večerja, kot na zahodu. Deljeni delovni čas bi pomenil velik problem tudi zaradi slabih transportnih možnosti, premajhnega števila primernih (po izbiri in po cenah) restavracij itd. Deljeni delovni čas bi terjal tudi drugačno kulturno-zabavno življenje, kot pa ga

imamo danes, ko tudi ulice naših velikih mest zamrejo že ob devetih zvečer in ko so glavna — in skoro izključna — zabava delovnih ljudi kino in pa razne športne prireditve. Zaradi vsega tega ni pričakovati skorajšnje uvedbe deljenega delovnega časa javnih uslužbencev, vendar pa je v vprašanje, ki ga bodo v pristojnih krogih verjetno začeli kmalu reševati.

Milan Pogačnik

V Peči na Kosmetu so 29. novembra odprli nov hotel, ki ima 90 sob in 4 apartmane. Projekt je izdelal beograjski arhitekt Vladislavjević.

Zboljšanje potniškega prometa

Nad 3.5 milijarde za nabavo novih vozil — Razširitev tramvajskih in trolejbusnih prog

Beograd, 11. dec. (Tanjug). Po zveznem družbenem planu bo obseg potniškega prometa v prihodnjem letu za 4,8 odstotka večji kakor letos. Skupne investicije v promet bodo omogočile, da se bo prevoz potnikov zboljšal z uvajanjem večjega števila brzih zvez med administrativnimi,

gospodarskimi in turističnimi središči, kakor tudi z udobnejšim in kulturnejšim prevozom.

Jugoslovanske železnice naj bi prihodnje leto uvedle več ekspresnih vlakov med Beogradom, Ljubljano, Reko, Splitom in Sarajevom. Uvedena bo tudi hitra zveza med severozahodnimi kraji države in jugom za ekspresnim vlakom od Beograda proti Skoplju in Bitolju. Prav tako bo tudi določeno število motornih vlakov vozilo na ozkotirnih progah. V letu 1959 naj bi se potniški promet ojačal z 20-tirnimi avtobusi, ki bodo prevažali v glavnem potnike na področju Makedonije in Vojvodine. Načrt novega voznega reda določa zboljšanje prevoza potnikov v poletnem času z uvedbo novih direktnih vlakov, ki bodo povezovali turistične kraje na Jadranu z notranjostjo države. Uvedli bodo tudi več novih spalnih vagonov na mnogih razdaljah, zlasti med turistično sezono.

Računajo, da bodo prihodnje leto podjetja za javni cestni promet prepeljala okoli 70 milijonov potnikov, kar bi pomenilo, da se bo lahko vsak prebivalec Jugoslavije štirikrat na leto poslužil avtobusa. V letu 1959 bo vozilo okoli 1800 avtobusov s priklopniki na 864 notranjih (14 progah zveznega pomena) in 19 mednarodnih progah. Računajo, da bodo avtobusna podjetja imela na razpolago okoli 65.000 potniških sedežev.

Kakor izjavljajo v Jugoslovanskem aerotransportu, bodo v novi sezoni uvedli več letalskih prog med Beogradom, Dubrovnikom, Splitom, Titovom in Titogradom nadalje med Beogradom, Skopljem in Ohridom ter med Zagrebom in letališči v turističnih krajih na Jadranu. Tudi jugoslovansko rečno brodarstvo se pripravlja za zboljšanje prevoza potnikov. Isto velja za podjetja jadranskih linijske plošbe. Z uvedbo novih ladij se bo lahko večje število potnikov, zlasti v času letnih odihov, posluževalo prevoza po Ohridskem in Skadarskem jezeru.

Z investicijami nad 3,5 milijarde dinarjev za nabavo novih vozil se bo omogočil tudi boljši promet v mestih. Podjetja v 17 mestih, ki opravljajo javni mestni promet, bodo nabavila 40 trolejbusov, 90 tramvajev ter 127 avtobusov in priklopi. Znatna sredstva bodo vložili tudi za razširitev tramvajskih in trolejbusnih prog v več mestih.

Modernizacija naših železnic

Priprave za uvedbo popolnejših sredstev za zveze

Rekonstrukcija spodnjega in tirnega stroja, kakor tudi uvajanje trčnih avtobusov in Dieslove vleke spremila tudi uvajanje modernih sredstev na železnici. Po perspektivnem programu razvoja sredstev za zveze bodo v nekaj prihodnjih letih primitivna, zastarela in obrabljena sredstva za zveze zamenjana s teleprinterjsko službo in modernimi Hellowmi aparatami.

Kakor poudarjajo v generalni direkciji jugoslovanskih železnic, so sredstva za zveze posebnega pomena za učinkovit in ekonomičen železniški promet. Sedanja sredstva niso samo zastarela, temveč so tudi že obrabljena in so izpod evropskega povprečja. V naši državi odpade na kilometer proge 5 km zvez, medtem ko je evropsko povprečje 18 km. Stopnja dotrajanosti sredstev za zveze se vzpenja na 50%, medtem ko je njihov delež v skupni vrednosti vseh sredstev na železnici samo 0,5%.

Da bi odstranili to zaostanost in sredstva za zveze vskladili z moderniziranjem celotnega železniškega prometa, namenjajo modernizirati sredstva za zveze v dveh stopnjah. V prvi stopnji bi uvedli avtomatizacijo — z uvedbo teleprinterjske mreže — meddirekcijskih zvez. Na ta način bi omogočili zvezo med direkcijskimi in železniškimi transportnimi podjetji, učinkovito sodelovanje s centralnimi uradi generalne direkcije, tesnejše sodelovanje z železniškimi križišči in lažje razvijanje celotnega mednarodnega tranzitnega prometa. Nato bi začeli uvajati teleprinterjsko mrežo med posameznimi direkcijskimi tako da bi omogočili njihovo povezovanje z velikimi železniškimi križišči v glavnih ranžirnih, razporednih in rajonskih postajah. Manjša križišča in postaje bi bile prav tako povezane sčasoma.

OGLAS
● V SLOVENSKEM
● POROČEVALCU
● GOTOV
● USPEHI

VSEM POTROŠNIKOM ELEKTRIČNE ENERGIJE!

Zaradi nizkega vodnega stanja rek v vsej državi, posebno pa v jadranskih in bosenskih predelih, je nastala nujnost omejiti dobav električne energije na področju vse Jugoslavije. Z dosedanjimi ukrepi za redukcijo dobav električne energije so bile prizadete določene tovarne, ki so morale zmanjšati obseg svojega obratovanja. Potrebno pa je, da omeji porabo električne energije tudi široka potrošnja, med katero spada predvsem gospodinjstvo.

Zato pozivamo vse potrošnike električne energije, da sami razumno omejijo porabo električne energije in se disciplinirano podredijo potrebi po največji štednji z električnim tokom. Predvsem je preprečevana vsaka uporaba električnih peči za kurjenje stanovanjskih ali poslovnih prostorov.

Računamo na zavest državljanov, da z razumevanjem sprejmejo in izvajajo ta poziv, ker bi morali sicer odrediti strožje ukrepe za znižanje porabe električne energije. Naj nihče ne izkorišča sedanjih nizkih cen električne energije, da bi nadomestil porabo drv in premoča z električno kurjavo, ker bi sicer potrošniki sami silili elektrogospodarstvo tudi k ekonomskim ukrepom za omejitev porabe električne energije.

Izvajanje omejitvenih ukrepov bodo kontrolirala distribucijska podjetja.

ELEKTROGOSPODARSKA SKUPNOST SLOVENIJE

VČERAJ IN DANES

Obsežna komunalna dela v Novem Beogradu

Beograd, 11. dec. (Tanjug). V Novem Beogradu bodo tudi v prihodnjem letu nadaljevali velika komunalna dela. Za zgraditev glavne kanalizacijske mreže, transformatorskih postaj in prometnih zvez je svet za komunalne zadeve odobril okoli tri milijarde dinarjev.

Najprej bodo začeli graditi glavno kanalizacijsko mrežo v dolžini 15 km, kar bo omogočilo nadaljnjo graditev stanovanjskih poslopj in zboljšanje higienskih pogojev v novem naselju. Z dograditvijo kanalizacije se bo povečala tudi prometna varnost, ker doslej ni bilo odločnih kanalov za vodo. V načrtu je tudi zgraditev nove transformatorske postaje, s čimer bo urejeno oskrbovanje Novega Beograda z elektriko. — 110 milijonov dinarjev bodo po-

rabili za položitev kablov visoke napetosti, kar bo omogočilo varnost in enakomernost v dovajanju toka.

Razen tega bodo prihodnje leto zgradili še 10 km prometnih zvez, in sicer okoli naselja JLA, na Tošinem bunaru, ob bregu Save ter ob rokavu Donave. Nadaljevali bodo tudi nasipanje močvirnih in nizkih zemljišč, kakor tudi pozgodovanje in urejanje novih površin.

Važen posvet na Jesenicah

Jesenice, 11. dec. Sinoči je bil na Jesenicah pomemben posvet, ki so mu prisostvovali član izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek-Luka, predsednik OLO v Kranju Vinko Hafner, predsednik občinskega ljudskega odbora na Jesenicah Franc Traven ter številni predstavniki političnih in drugih organizacij iz občine.

Jugoslovanski arheolog predaval na Češkem

Beograd, 11. dec. (Tanjug). Na povabilo Češke akademije znanosti bo znanstveni sodelavec arheološkega inštituta dr. Miodrag Grbić odpotoval ob koncu tega tedna v Čekoslovaško, kjer bo predaval v arheoloških ustanovah in na univerzah v Pragi, Brnu in Bratislavi. Predaval bo o balkanskem neolitik in antični plavisti v Povardarju in Podonavju.

Priloge za Pariz

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

BONN, 11. dec. (Po telefonu). Jutri bodo stopile v prvo fazo priprave za nedeljsko konferenco zunanjih ministrov zahodnih sil in Zahodne Nemčije. Bolni kanceler Adenauer bo jutri v Rhöndorfu imel v navzočnosti von Brentana razgovor z berlinskim županom Brandtom o stališčih do berlinskega vprašanja. Jutri bo tudi šef socialističnih demokratov Ollenhauer v razgovoru s von Brentanom pred pariško konferenco seznanil vlado s stališčem SPD glede reševanja berlinske krize.

Čeprav pripada tudi Brandt, ki se bo s kancelerjem Adenauerjem razgovarjal v svojstvu berlinskega župana, socialno-demokratski stranki, po vseh znakih stališča, ki jih bo on zastopal, ne bodo istovetna s stališčem voditelja stranke Ollenhauerja. V nekem intervjuju na radiu je Ollenhauer si- noči uradno formuliral stališče, ki ga SPD zavzema od začetka berlinske krize. Opozoril je na nepravilnost vsakega poskusa, da bi razpravo o berlinskem vprašanju izolirano. Po mnenju socialističnih demokratov lahko pride do odločitve le, če bi proučili s Sovjetsko zvezo celoten kompleks nemškega vprašanja v sklopu problema evropske varnosti. Pri tem se ne sme — kot je poudaril Ollenhauer — vnaprej zavrniti razgovore o mirovni pogodbi ali popuščanju napetosti v srednji Evropi. Ollenhauer je hkrati zavrnil pojmo- vanje vlade, da morajo zahod- ne sile razčistiti samo berlinsko vprašanje, vključujoč sem tudi Adenauerjeve pogoje o umiku sovjetskega »ultimata«.

Fantmi obišče Adenauerja

Rim, 11. dec. (AP). Zahodno- nemško veleposlaništvo v Rimu je sinoči sporočilo, da se bo italijanski premier Fanfani sestal z zahodnonemškim kancelerjem Adenauerjem. Premier Fanfani bo pred odhodom v Pariz, kjer se bo 15. decembra začelo zasedanje sveta atlantskega pakta, odpotoval v Bonn in se razgo- varjal z Adenauerjem. Italijanski obveščenci krogi izjavljajo, da želi slišati italijanski premier mnenje kancelerja Adenauerja o skupni politiki v zvezi s sovjets- skimi predlogi za spremembo statusa Berlina.

Na bližnjem sestanku sveta atlantskega pakta bodo morda ostali razpravljali tudi o za- hodnem stališču do sovjetskih predlogov o Berlinu.

Če bo Brandt ostal pri svoji najnovejši izjavi o rešitvi kri- ze, bodo predstavniki vlade imeli priložnost slišati potrdilo Adenauerjevega stališča iz sa- mih socialističnih ultimativ. V neki izjavi predstavnikom zahodnonemškega tiska je namreč Brandt rekel, da »je treba sovjetski ultimativ umak- niti« preden bi vlada privolila v razgovore s sovjetskimi predstavniki. Tako je Brandt popolnoma v nasprotju z urad- nim stališčem svoje lastne stranke potrdil kanclerjevo koncepcijo, ki niti v vrstah njegove lastne krščansko demo- kratske stranke ni naletala na popolno odobravanje.

Cetudi so berlinski socialisti demokrati že prej bili neke vrste država v državi, bi se prej utegnili zgoditi, da pri- deta Brandtova predhodnika Reuter in Suhr v nasprotje z bonnskim centralnim vodstvom. Ta najnovejša diametral- no nasprotna stališča so v do- ločeni meri presenetila berlins- ke opazovalce, celo tiste, ki so zadnje dni videli znake po- jačane borbe za preostanek v vr- stah SPD. Izidi volitev, kot kaže, so poglobili ta nasprotja in obstojajo resni ugovori pro- ti Brandtu, ki meni, da je abso- lutna zmaga SPD na berlins- kih pokrajinskih volitvah nje- gov osebni uspeh. Brandtov nastop je v berlinskem srče- njem gnezdu morda le pot naj- manjšega odpora za pridobit- vanje simpatij, toda, kot me- nijo, tezo o izoliranem reševa- nju berlinskega vprašanja ne zavrača samo bonnsko vodstvo SPD, temveč tudi velika večina pristavev stranke.

Morda zveni to paradoksal- no; toda namesto napovedane- ga zbiranja sil raznih strank, je sovjetski predlog doslej pri- vedel do ločitve stališč znotraj samih zahodnonemških strank. Kot je Brandt postavil v na- sprotnju z večino socialistič- nih demokratov »svoje stališče«, tako tudi v vrstah krščanskih de- mokratov ne more biti govora o popolni enotnosti s kancler- jevim stališčem. To dokazuje

polet drugega tudi zmeda, ki je nastala v popolnoma novem položaju po objavi sovjetskih not. Zaradi te zmede se še do danes, dva dni pred konferen- co v Parizu, niso izkristalizir- ala jasna stališča glede na- daljnjih korakov in zahodno- nemških predlogov.

Po tukajšnjih informacijah se bo pariška konferenca oje- jila predvsem na dve glavni vprašanji: izdelala bo skupno deklaracijo o »svobodi in ne- odvisnosti« Berlina na osnovi jamstev treh zahodnih sil. Smatrajo, da se bodo po naj- novejši izjavi Eisenhowerja v zvezi s to deklaracijo pojavile posebne težave. Drugi del kon- ference naj bi izdelal navodila za nadaljnja posvetovanja, ki naj bi pripravila zahodni od- govor na sovjetske note.

Sodeč po dosedanjem bonn- skem stališču lahko pride v tem vprašanju do globokih nasprotij, če se v zadnjem trenutku ne spremene pojmo- vanja, predvsem Britancev, ki žele izkoristiti vsako možnost za razgovore, ter se izogniti vsakemu nadaljnjemu večanju napetosti.

Djordje Zelmanović

CARACAS. Po poluradnih rezultatih je dobila na volitvah v Venezueli največ sedežev v se- natu stranka demokratske akcije, v parlamentu pa unija demokratskih republikancev. Ko- munisti imajo v senatu tri, v skupščini pa devet poslancev. Novo izvoljeni predsednik Venezue- le Betancourt je na tiskovni konferenci izjavil, da bo spremenil državno politiko v zvezi z nafto. Ustanovljena bo posebna nacionalna petrolejska družba in nacionalna komisija za nafto, ki se bo ukvarjala z vprašanji investicij. (Na sliki je predsednik Betancourt, ko govori na tiskovni konferenci.)

Več potrošnega blaga v ZAR

Vojaška industrija ZAR je začela proizvajati potrošno blago — Velika dela za modernizacijo sueškega prekopa

KAIRO, 11. dec. (Tanjug). Vojaška industrija ZAR je letos prvič začela proizvajati blago za široko potrošnjo. Na tržišču Egipta in Sirije se je pojavila vrsta kovinskih izdelkov. V skladu s tem je prišlo v posameznih podjetjih vojaške industrije do sprememb. Vojaška industrija v egiptovski pokrajini ZAR se je razvila šele pod novim režimom. Takoj po prihodu na oblast je nova vlada napravila program razvoja vojaške industrije, da bi s tem zmanjšala odvisnost od tujine in že leta 1954 zgradila nekaj modernih tovarn.

Te tovarne so naslednje: dve tovarni lahke vojaške opreme, tovarna profiletalskega oro- žja, tovarna za lahke oboroži- vin in tovarna posebnih suro- vin za vojaške potrebe. Isto- časno so začeli pripravljati proizvodnjo eksploziva in pro- jektilev, sedaj pa končujejo tovarno za proizvodnjo težke- ga orožja in posebnih jekel. V času od leta 1956 do 1957 je vojaška industrija egiptov- ske pokrajine proizvedla vse- ga skupaj v vrednosti preko 7 milijonov funtov (okoli 10 milijard din). Leto dni po dr- žavnem udaru so začeli proiz- vajati tudi šolska letala petih različnih tipov. Na leto izde- lajo do 25 letal.

Razvoj moderne vojaške in- dustrije je zahteval novih vi- sokokvalificiranih tehničnih kadrov.

Dela na razširitvi Sueškega prekopa v okviru posebnega dveletnega načrta moderniza- cije prekopa že dlje časa po- tekajo. Do leta 1961 bodo Su- eški prekop uporabili, da bo lahko sprejel do 200 ladij dnevno, medtem, ko pluje se- danj skozi njega povprečno 45 do 50 ladij. Tega leta bodo lahko plule po njem tudi 45 tisoč-tonske ladje.

Načrt modernizacije, ki je postal zaradi vse večjega prometa nujna potreba, pred- videva razširitev prekopa za

preko pet milijonov kubikov materiala okoli prekopa in 30 milijonov kubikov iz preko- pa oziroma izpod vodne gla- dine. Razširitev prekopa bo poleg tega tudi zmanjšala ne- varnost, ki je do sedaj stalno pretila obalnim konstrukci- jam, ko so plule po prekopu večje ladje. Prav tako se bo zmanjšala količina peska, ki ga vzhodni vetrovi stalno na- našajo v prekop.

V dveh letih bo stara opre- ma, ki je služila za vzdrževa- nje prekopa, ki pa je bila med napadom na Egipt skoraj po- popolnoma uničena, zamenjana z novo. Izboljšana bo osvetle- tev vzdolž prekopa, uvedli pa bodo tudi posebne radarske naprave za kontrolo transpor- ta skozi prekop. Ta dela fi- nansira v celoti uprava pre-

Serov odstavljen

London, 11. dec. Te dni je uradna časopisna agencija TASS objavila sporočilo, da so sovjetskega generala Ivana Se- rova odstranili s položaja predsednika komiteja za dr- žavno varnost pri ministrskem svetu ZSSR. Serov, ki je star 54 let, je bil proglašen za he- roja Sovjetske zveze in odliko- van s štirimi Leninovimi od- likovanji. Kot poroča agencija TASS, je bil Serov premeščen na drug položaj.

TISKOVNA KONFERENCA PREDSEDNIKA ZDA

Nič posebno novega

V zvezi s poslanico Hruščeva je Eisenhower dejal, da ne vsebuje »nič posebnega novega« — ZDA vztrajajo pri starem stališču glede Berlina

WASHINGTON, 11. dec. (AFP). Predsednik ZDA Eisenhower je danes potrdil, da v zahodni politiki do Nemčije in do berlinskega vprašanja ni nobenih sprememb. Ko je na svoji tedenski tiskovni konferenci govoril novinarjem, je ameriški predsednik dejal, da ni nobenih razlogov za kakršnokoli spremembo v an- gažmah, ki so bili sklenjeni glede ponovne nemške združitve. Leta 1953 v Zenevi. »Ta politika« — je dejal Eisenhower — »še nadalje temelji na principu svobodnih in mirnih volitev v vsej Nemčiji.«

Predsednik je na današnji tiskovni konferenci govoril poleg tega tudi o poslanici, ki mu jo je preko senatorja Hum-

ker imajo ZDA zadostno šte- vilo projektov za »zadovolji- vim dosegom«.

Eisenhower je dejal, da se bo Dulles verjetno udeležil za- sedanja sveta ministrov at- lantskega pakta, ki se bo 16. t. m. začelo v Parizu. Dulles se je namreč prejšnji petek začel zdraviti v neki bolnišni- ci ameriške vojske. Svojo da- našnjo izjavo je Eisenhower zasnoval na davišnem sporo- čilu zdravnikov o zdravju se- kretarja Dullesa.

Predsednik ZDA se je prav tako zavzel za pomoč tujini.

Mandat je dobil Klemola

Helsinki, 11. dec. (AFP). Predsednik finske republike Kekkonen je danes povelil mandat za sestavo nove vlade voditelju parlamentarne sku- pine agrarne stranke Klemola. Agrarna stranka ima v parla- mentu 48 poslancev. Klemola se je takoj začel razgovarjati s predstavniki ostalih strank, da bi ugotovil možnost za ustanovitev koalicije.

Pred tem je predsednik skupščine in poslanec agrar- ne stranke Sukselainen ob- vestil predsednika republike o neuspehih svojih poskusov za sestavo vlade.

Teze CK PZDP

Varšava, 11. dec. (Tanjug). Centralni komite poljske zdru- žene delavske partije je ob bli- žnji proslavi 40-letnice ustanov- itve poljske KP objavil teze, v katerih poudarjajo zgodovin- sko in pionirsko vlogo KP kot edine stranke v državi, ki je že pred vojno vodila borbo za ob- last delavskega razreda in kot dediščino prepustila PZDP os- novne programske naloge.

Ko se dotikajo sprememb na Poljskem oktobra 1956, navajajo teze, da je bilo to »obdobje po- sebnih težav, ki so nastale kot rezultat sekularno dogmatičnih slabosti, ki je bil stik z delov- nim ljudstvom prekinjen«, kot tudi, da je PZDP takrat pravil- no spremenila svojo politiko.

Na koncu te je rečeno, da so sklepi VII. plenuma PZDP oktobra 1956 »ustvarili osnovo za uspešno borbo partije proti glavni nevarnosti sedanjega ob- obdobja razvoja delavskega gibe- nja, proti sodobnemu razizolir- nizmu.«

Slovo tujcem

Sudanska vlada bo odpovedala vse delovne pogodbe s tujci

KARTUM, 11. dec. (Tanjug). Sudanski ministri svet je pod predsedstvom premiera generala Abuda sprejel sklep, da bodo razveljavili sporazume s tujci, ki sedaj delajo po raznih sudan- skih ministrstvih in drugih upravnih organih. Poleg tega je vlada sklenila ustanoviti posebno komisijo, ki bo proučila vprašanje zaposlitve Sudancev pri tujih bankah oziroma firmah v Sudanu.

Ta komisija bo prav tako proučila težave, ki se zaradi tega pojavljajo pred sudan- skimi državljani. Že pred ne- kaj leti je vlada premiera Azharja sprejela zakon o re- organizaciji državne uprave, na osnovi katerega je zpu- stilo Sudan veliko število Angležev. Ta zakon je prav- zaprav pomenil sudanizacijo državne uprave. Do tedaj so imeli ti Angleži v rokah vse glavne položaje v sudanski administraciji. Vlada Abdula- ha Khalila se je nedavno od- ločila, da bo v državni upra- vi zaposlila okoli 40 tujcev, od katerih je bilo 37 Angle- žev. Sodi, da predstavlja najnovejši sklep vlade gene- rala Abuda povratek na pr- votni zakon.

Nekaj dni po prevzemu ob- lasti se je vlada generala Abuda prav tako odločila, da

bo iz svoje diplomatske službe odpustila vse tujce.

Prav tako so te dni sporo- čili sklep, v katerem bodo v sodelstvu uvedli arabsko kot edini uradni jezik. Do sedaj so na tem področju največ- krat uporabljali angleščino.

Kongresi »demokratov«

Na Kitajskem so se te dni končali kongresi tako imenovanih demo- kratičnih strank

PEKING, 11. dec. (Tanjug). V Pekingu sedaj potekajo kon- gresi tako imenovanih »demokratskih strank«. Po mnenju tiska te stranke še vedno predstavljajo »politične stranke buržoazne- ga značaja«, vendar pa se prav tako poudarja, da komunistična partija Kitajske proti tem strankam vodi politiko »dolgoročnega sodelovanja in vzajemne kontrole«.

Resolucije že končanih kon- gresov tako imenovane »de- mokratske lige«, »revolucionar- nega odbora Kuomintang« in »kmečko-delavske de- mokratske stranke« posebno poudarjajo, da si morajo čla- ni teh strank čimbolj prizna- devati, da bodo zavrgli svoje kapitalistične nazore o svetu in se podvrgli socialistični prevzgoji. Prav tako poudar- jajo, da morajo člani »demo- kratičnih strank« iskreno sprejemati vodilno vlogo ki- tajske KP in se čimbolj akti- virati v službi socializma.

Iz posameznih poročil v ti- sku se jasno vidi, da so v centralni komiteji omenjenih strank ponovno izbrali osebnosti, ki so jih v poznari pri- todesničarski kampanji naj- huje napadali kot nasprotnike Kitajske, sovražnike države in socializma nasploh.

V centralni komiteji »demo- kratske lige« sta na primer ponovno izvoljena Cang Cun in Lo Lung Ci, ki sta bila označena in najostreje napá- dana kot vrhovna voditelja vseh »buržoaznih desničarjev« v državi in kot zarotnika, ki sta si prizadevala vreči Ki- tajsko KP z vodilnega polo- žaja in obnoviti buržoazni red na Kitajskem. Oba sta bila

visoka funkcionarja v kitaj- skem kongresu; prvi je bil mi- nister za promet, drugi pa za lesno industrijo.

V centralni komiteji »demo- kratične lige« so ponovno iz- volili tudi Sen Cui Juana, Ceng Cao Lina, Fei Hsiao Tunga, Kuang Jao Miena in Pan Kwang Tana, ki so jih svoje čase prav tako hudo napadali kot skrajne »buržo- azne desničarje«.

Vse omenjene osebnosti so bile univerzitetni profesorji, pripadali pa so kategoriji ta- rnatu.

Izredni položaj na Kubi

HAVANA, 11. dec. (AFP). Spodnji dom kubanskega par- lamenta je sprejel načrt vla- dnega zakona o izrednem stanju v državi. Ta načrt so takoj poslali v odobritev se- natu.

Zakon daje vladi posebno pooblastila v zvezi z razgla- stitvijo izrednega stanja v dr- žavi, da bi tako izvedli novo novčenje v vojsko. Zakon predvideva tudi zaščito indu- strije in trgovine pred upor- ni, posebno v pokrajini Ori- ente, kot tudi ponovno vzpo- stavitve prometnih zvez. Ki- tajski KP v vodilnega polo- žaja in obnoviti buržoazni red na Kitajskem. Oba sta bila

TELEGRAMI

DAMASK — V glavnem mestu sirske pokrajine ZAR se je začela četrti regionalna konferenca FAO. Ob otvoritvi sta go- vorila predsednik izvršnega sveta sirske pokrajine Kahalah in generalni direktor FAO dr. Sen.

BUENOS AIRES — V borbi proti nevarnosti inflacije je argentinski predsednik Frondizi podvel ostre ukrepe za zmanj- šanje stroškov državne uprave. Vlada je tudi sklenila, da bodo trgovci, ki bi poskušali izkoristiti sedanjí ekonomski položaj, kaznovani.

UAGADUGU (Zgornja Volta) — Teritorialna skupščina te francoske posesti je razglasila pristop k francosko-afriški skup- nosti.

BERN — Na skupnem sestanku obeh domov švicarskega parlamenta je bil za predsednika švicarske konfederacije za le- to 1959 izvoljen Paul Chaudet, ki je bil do sedaj obrambni mi- nister. Za podpredsednika je bil izvoljen dosedanjí minister za pošto in železnice Giuseppe Lepori.

SAN FRANCISCO — Tukaj so zabeležili močan potres, ki so ga občutili tudi v največjih stavbah v središču mesta. Za sedaj še ni ničesar znanega o morebitni škodi oziroma žrtvah.

MOSKVA — Sovjetska antarktična ekspedicija bo poma- gala posadki ponesrečenega belgijskega letala, ki se je zrušilo v pokrajini kraljice Maud. Letalo pripada belgijski antarktični ekspediciji.

LONDON — Petindvajset grofij v severni Angliji in Skotoki je pokril sneg in led. Na območju Glasgowa je zaradi snega one- mogoten ves promet.

PARIZ — Francoski astronom Dolfuss se bo z balonom dvignil na višino 25.000 metrov. Na njegovo kabino bo pritrjen astronomski teleskop. Dosedanji rekord je 22.000 metrov.

Dve leti obratnih delavskih svetov v Mežici

Delavci Rudnikov in topilnice svinca Mežici so predlanskim prvič izvolili poleg centralnega delavskega sveta tudi 12 obratnih delavskih svetov. V dveh letih svojega dela so se ti obratni delavski sveti uveljavili kot nepogrešljiva oblika delavskega samoupravljanja v tem podjetju.

Ze samo to da so delovna v rudnikih zelo raztresena, lahko označimo za ugodne razmere, ki povečujejo aktivnost obratnih DS. Razen tega so si v tem podjetju resno prizadevali, da bi delavske svete čim bolj povezali s celotnim življenjem kolektiva. Vse, kar smo zvedeli v razgovoru s predstavniki organov samoupravljanja kaže, da delavski sveti po obratih poslujejo z dokaj jasnim konceptom, da se zavedajo svoje pristojnosti in da so v dosežanih pogojih dela upravičeni svoj obstoj.

Sedanji predsednik centralnega DS Maks Selisnik, kot tudi prejšnji predsednik Peter Tomazin brez pridržka poudarjata, da so obratni DS v veliki pomoč centralnemu DS, ker opravljajo vrsto drobnih, pa tudi odgovornih del mnogo uspešneje kot bi to mogel centralni DS in ker razmere in ljudi v svojih obratih bolj poznajo. Razen tega opravljajo obratni DS pomembno vlogo pri delu. Na zasedanjih se opazna tehtnejša razprava in široka razprava članov obratnih DS. Ti se ne izgubljajo v malenkostnih temah imajo pred očmi celotno proizvodnjo in rešujejo tudi probleme svojih obratov s tega gledišča. Zaradi

obratnih DS se šlo doslej skozi šolo delavskega upravljanja okoli 40 odstotkov vseh članov kolektiva.

Kaj sodi v pristojnost obratnih delavskih svetov? Razpravljanje o proizvodnji v obratih, o mesečnih obračunih obratov, mesečnih planih nadur, o rednih in izrednih dopustih, predlagajo centralnemu DS potrebne investicije, uvedbo novih delovnih mest, ukrepe za higiensko-tehnično zaščito, predloge za nagrajevanje itd.

Eden važnih pogojev za uspešno delo obratnih DS so vsekakor obratna knjigovodstva. S tem, da so v podjetju decentralizirali knjigovodstvo, so dali obratnim DS možnost boljšega vploga in kontrolo nad gospodarjenjem v posameznih obratih in delno materialno osnovo za delo. Ta ukrep se je kmalu pozitivno odrazil in finančnih in proizvodnih uspešnih podjetja. Vrata pobud z zasedanj obratnih DS je prišla v sklepe centralnega DS. Tako je bil sprejet n. pr. predlog jamašev obratov za prebiranje javovine, s čimer se je znatno dvignila vrednost rude. V zadnjih mesecih, ko topilničarji dajejo vse od sebe da bi zmanjšali svoj dolg napram planu, se obratni DS v topilnici čisto sestaja in vsaki 14 dni posvetuje s svojimi volivci o stanju proizvodnje in možnostih za povečanje storilnosti. Z obratovanjem nove kratkobnostne peči so dvignili proizvodnjo na povprečno 70 t surovega svinca dnevno, dosegli

pa so tudi že 90 ton proizvodnje v posameznih dneh.

Ni manj pomembna ni vloga obratnih DS kot posredovalcev pri sodelovanju med kolektivom in centralnim DS. Preko sindikata, ki sklicuje sestanke članstva po podobnih, seznanjajo kolektiv s sklepi in predlogi obratnih in centralnega DS, član kolektiva pa prav tako samoiniciativno preko sindikata zahtevajo urejanje določenih problemov, ki se pojavljajo v obratih. Seveda so tudi zapisniki zasedanj na vpogled v vse obratih ter jih volivci z zanimanjem prebirajo. Da so obratni DS postali nepogrešljivi, najzgovorneje potrjuje stališče članov kolektiva ko je centralni DS poslal obratno dopis, da se izjavijo, če so za ukinitve DS. Centralni DS je namreč želel v obliki ankete izvedeti, kako ljudje ocenjujejo delo obratnih DS. Toda v obratih o ukinitvi delavskih svetov sploh ni hoteli razpravljati.

Seveda to še ne pomeni, da je sistem dela obratnih DS v mežicih rudnikih popoln. Tega se tudi zavedajo in iščejo načine, da bi pomanjkljivosti odpravili. Aktivnost delavskih svetov v obratih, zlasti prizadevanja za večjo produktivnost, bi naj uspešneje povečala boljša stimulacija. Ta še ni dovolj zagotovljena. Z uvedbo nagrajevanja po enoti proizvoda bi po mnenju uprave podjetja lahko maksimalno razvil delovni polet ljudi. To na bi hkrati po-

goji za zdražitev jamaških obratnih DS.

Predlogov za izboljšanje poslovanja obratnih delavskih svetov je precej. To dokazuje, da posvečajo poglobljanju delavskega upravljanja v podjetju precej pozornosti. Tesno s tem vprašanjem je povezana misel, kako dati obratnim delavskim svetom čim trdnjšo materialno bazo. Morda je danes že smelo razmišljati o tem, da bi jih osamosvojili do te mere, da bi jim točno določili obveznosti do podjetja, do plana, sicer pa bi jim prepuščali del sredstev iz presežkov v lastno uporabo.

Vsekakor pa je dosežanje delo obratnih delavskih svetov v Rudnikih in topilnici Mežice odgovorilo na vprašanje o upravičenosti njihovega obstoja z o. ločnim: da!

V topilnici je bitka za letošnji plan najbolj razgibana. Odliv svinca iz nove peči v topilnici

500 milijonov za stanovanja

S sindikalne skupščine jeseniških železarjev

V mesecu novembru so imeli v jeseniški železarni letne sindikalne skupščine v 27 obratih. Obratni sindikalni - podobori, ki vključujejo v sindikalno delo okrog 7000 plačarjev, marinarjev, jeklarjev, valjavev, vzdrževalcev in drugih železarjev, so podajali obračune svojega dela. Vse obratne sindikalne skupščine so bile dobro pripravljene. Na podlagi poročil so kovinarji kritično in samokritično analizirali delo sindikalne organizacije v letošnjem letu. Poročila so bila izčrpana, dopolnila pa jih je še močno razgibana in plodna razprava, v kateri so sodelovali skoraj vsi člani kolektiva.

Letne sindikalne skupščine so tako zbrale bogato snov in problematiko za redno letno skupščino tovarniške sindikalne organizacije, ki je bila prejšnji teden v lepo okrašen in nabit polni veliki dvorani delavskega doma.

Skupščini, ki je bila v znamenju priprave za 90-letnico obstoja železarne in priprav na

IV. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, je prisostvovalo poleg 129 delegatov iz posameznih obratov železarne tudi mnogo povabljenih gostov, medtem ko sta brzojavno pozdravila skupščino in opravila svojo obdano predsednik Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović in predsednik Republiškega odbora sindikatov Slovenije Stane Kavčič.

Iz poročila predsednika tovarniške sindikalne odbora tov. Franca Lebna je bilo jasno razvidno, da je napravil železarski kolektiv v letošnjem letu po neomajni zaslugi sindikalne organizacije pomemben korak naprej. Sindikalna organizacija je odigrala v železarskem kolektivu pomembno vlogo tako pri izboljševanju reda in delovne discipline, kakor tudi v proizvodnji in njenem odločnem ter pospešenem premiku v kvaliteto. Skrb sindikalne organizacije se je izražala tudi v tem, da so vložili v železarno znatna sredstva v modernizacijo

in mehanizacijo, ki nenehno povečujejo storilnost in pocenjujeta proizvodnjo. V železarni se je povečalo tudi varčevanje s surovinami. Za izboljšanje delovne varnosti in higiensko-tehnične zaščite so vložili železarji 290 milijonov dinarjev. Vsi železarji so kolektivno zavarovani pri DOZ, kar je prav tak znak, da je delovni človek prva skrb. Samo za oddih svojih članov na morju in v planinah je prispeval kolektiv nad 10 milijonov dinarjev. Za pospešeno urejanje pretečajoč stanovanjskega problema na Jesenicah je izdala železarna letos nad 500 milijonov dinarjev, znatno pa se je povečala tudi skrb za samska stanovanja in delavske menze.

Tudi iz drugih poročil je bilo jasno razvidno da sindikalna organizacija v železarni ni skrbela samo za doseganje in preseganje planskih nalog in obveznosti ter za dvig storilnosti: dela itd., temveč je posvečala vso skrb tudi ideološko politični in strokovno tehnični vzgoji

vseh članov kolektiva. V sklopu železarne so bili namreč številni tečaj, seminarji, predavanja, izleti in ekskurzije ter študijska potovanja.

V mejah možnosti se je podpiralo tudi kulturno prosvetno in športno dejavnost med jeseniškimi železarji. Na letnih in zimskih telesnovogojnih in športnih igrah je sodelovalo nad 3000 aktivnih starejših in mlajših smučarjev, hokejistov, šahistov, lahkotletov, sankljev in drugih športnikov obeh spolov.

Uspehi v železarni so bili doseženi zaradi tesnega sodelovanja upravnega vodstva železarne z organi delavskega samoupravljanja in sindikalne organizacije. Številni diskusanti, ki so se prijavljali k razpravi po poročilih, so zlasti pozdravljali tesno sodelovanje članov železarskega kolektiva preko njegovih organov samoupravljanja in zbora proizvajalcev z ljudskim odborom. To sodelovanje je mnogo prispevalo k urejanju preteht komunalnih problemov.

Pred novi 20-članski odbor sindikata, ki ga sestavljajo najboljši delovni in pravilno usmerjeni člani kolektiva, je postavila skupščina vrsto nalog, sklepov in smernic, ki jih mora ta odbor uresničiti. Z.

STO TISOČI TON v sodobnih skladiščih

Ob graditvi Javnih skladišč leta 1934 so upoštevali dejstvo, da je Ljubljana najidealnejše mesto v Jugoslaviji za ves tranzitni promet uvoznega in izvoznega blaga. Izbral so tudi pravilno lokacijo - v bližini lokotovnega kolodvora - in zgradili velike hale na zemljišču ob Smartinski cesti. Čez nekaj let

Dosedanji promet skozi ta skladišča je pokazal, kako je bil v Ljubljani tak gospodarski objekt potreben. Leta 1956 je bilo vskladiščenega 91.335 ton blaga, ki so ga prepeljali s kamioni in z vagoni. Naslednje leto je številka narasla na 111.455 ton, v prvih desetih mesecih leta 1958 pa je šlo skozi skladišča

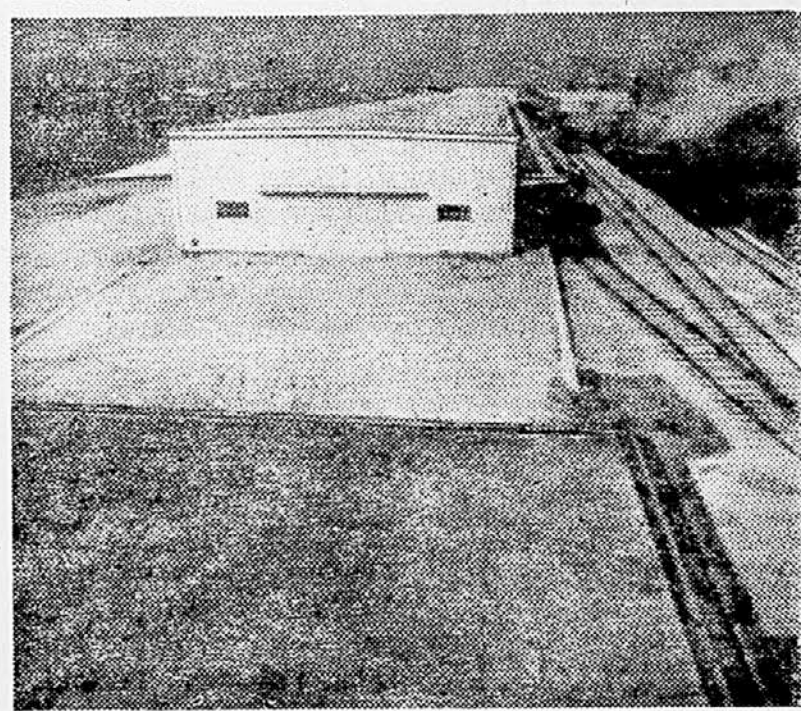
Diesel lokomotivo) in moderne, ga načina natovarjanja in raztovarjanja blaga. Danes imajo skoraj vsa ljubljanska groistišča in detajlistična podjetja svoja skladišča v Javnih skladiščih.

Morda že letos, vsekakor pa že v začetku prihodnjega leta, bo dobila v skladiščih prostora tudi ljubljanska carinarnica, ki zdaj opravlja svoja dela kar na dvanajstih krajih po Ljubljani. V teh prostorih carinarnice bo vse delo centralizirano, z izjemo tranzitnega blaga, ki ga bodo carinili na železniški postaji.

Cepprav bi bila nabava lastnih kamionov zelo rentabilna, so »Javna skladišča« raje izkoristila razpoložljiva prevozna sredstva podjetij »Ljubljana-transport« in »Inter-Europa«, ki imata danes okoli 100 kamionov z zmogljivostjo 200.000 ton. Pokazalo se je, da je to sodelovanje zelo koristno; še več: sedanja zmogljivost omenjenih podjetij je celo premajhna in bi morali imeti vsaj še enkrat večji vojni park.

Razen izgradnje štirih velikih hal imajo »Javna skladišča« v načrtu za leto 1959 še asfaltiranje cest, ki je nujno, saj vozijo po njihovah makadamskih cestah dnevno 820 vozil. Asfaltiranje bo stalo okrog 70 milijonov dinarjev. Nadalje bodo nadzidali upravno stavbo, razširili menzo za svoje uslužbence in delavce ter zgradili nove prostore za obratno ambulantno, ki je sedaj v zasilnih prostorih. Za vsa ta dela je namenjenih 700 milijonov skupnih sredstev, od katerih bodo 200 milijonov prispevala »Javna skladišča«, 500 milijonov din pa bodo dobili iz okrajnega kreditnega sklada.

S. I.

Dvondastropno skladišče, cesta in železnica

bo ob »Javnih skladiščih« zgrajeni tudi lokotovorni kolodvor, na katerega bo prenesen ves tovarni promet skozi Ljubljano, sedanji glavni kolodvor pa bo namenjen le osebnemu prometu. Do danes so »Javna skladišča« postavila osem velikih hal s skupno površino 50.000 kvadratnih metrov, na katerih lahko enkratno vskladiščijo 90.000 ton blaga. Predvidevajo pa, da bo končna zmogljivost skladišč - ko bodo zgradili še štiri velike hale - 135.000 ton blaga ali 76 tisoč kvadratnih metrov.

Nova nahajališča boksita

Bosna in Hercegovina sta znani po boksitnih rudnikih. Ze mnogo let jih zelo uspešno izkoriščajo. Letos so pri raziskovanjih v zahodni Hercegovini odkrili ležišča z milijon tonami boksitne rude. Prav tako so odkrili velike količine boksitne rude v Bosanski Krajini. Zanimivo je, da Zavod za geološka raziskavanja Bosne in Hercegovine že več let proučuje termomineralne vode. Letos so to delo skoraj popolnoma končali. V vseh kopališčih, kakor tudi številnih izvirišnih tople in kisle vode so opravili nove analize, proučili radioaktivnost in prosti CO₂.

A. R.

OGLASUJTE V »SLOVENSKEM POROČEVALCU«

S čim naj razveselimo otroka ob novoletni jelki?

Avtomobil na baterijski pogon in daljinsko upravljanje za 1550 din - Cenene garniture orodja za rezljanje - Dvocevni sprejemnik za samogradnjo - Eksperimentalna garnitura za radioamaterje

Blizu se čas novoletne jelke in z njim kup skrbi: s čim naj razveselimo otroke? Stevilne izlozbe so sicer prenatrpane z vsakovrstnimi igračami, toda žal trgovska podjetja tudi to pot niso še izvedla tako potrebne selekcije, da bi potrošnikom nudila le takšne igrače, ki so zares lične, smotne in vzgojne. Dejstvo je, da je naša domača industrija, posebno še tovarna igra »Mehanotehnika« v Izoli, vendarle daleč na trgu vrsto lepih in potrebnih igrač, ki pa se na žalost kar izgube med številno šaro vseh tistih, ki vadijo v lažjo prav gotovo ne opazijo, v njih izlozbi se še vedno pojavljajo nekatere takšne

neželne uvožene igrače kot nekatere avtomobilčki, ki so si- cester pestro litografirani, v resnici pa vsaj dvakrat slabši in trktrakt dražji od domačih izdelkov. Ne vemo, čemu takšne igrače sploh še uvažajo, saj z njimi trgovina ne dela usluge niti naši domači industriji niti potrošnikom.

Na srečo smo dobili v Sloveniji posebno ustanovo, ki se bo postopno uveljavila tudi na področju prometa z raznimi vzgojnimi igračami. Beseda je o centru za pospeševanje tehnične vzgoje »MLADI TEHNIK«, ki je bil ustanovljen na pobudo in dolgotrajna prizadevanja Glavnega odbora Ljudske tehnike

Slovenije. Cepprav ta ustanova še vedno ne razpolaga s prepotrebniimi prostori neke v središču mesta, je mlademu rodu in ostalim amaterjem dokaj poznana, saj jih preko svojega servisa nenehno oskrbuje s ceninimi gradivom za vsakovrstno amatersko dejavnost na področju tehnike. Center »Mladi tehnik« je, podobno kot lani, tudi za letošnje novoletno jelko pripravil razen tega še vrsto lepih pripomočkov, s katerimi se bo naš mladi rod ne le igral in zabaval, temveč bo hkrati razvijal tudi svoje znanje, ki mu bo koristilo prav vse življenje, marsikoga pa morda celo pripeljalo do lepega poklica.

V prvi vrsti gre za lične garniture kakovostnega orodja za razna ročna dela, ki si ga naši otroci tako žele. Najmanjša garnitura orodja »MLADI TEHNIK« št. 1, ki vsebuje lok za rezljanje, mizico s spono, klavirje in ducat žagice, stane le 850 dinarjev. Garnitura »MLADI TEHNIK« št. 2, ki je dopolnjena s kleščami, stane 1220 dinarjev. Garnitura št. 3 vsebuje tudi izvijač in stane 1430 dinarjev, medtem ko garnitura št. 4, ki vsebuje tudi pilo, stane le 1590 dinarjev. Orodje vsake od omenjenih garnitur je pritrjeno na lične kartone, tako da v vsakem pogledu, predvsem pa v kakovosti in ceni, prednjači pred ostalimi inozemskimi garniturami, kakršnih je sicer polno v vseh trgovinah.

Malce dražjo stvar predstavljata posebna zbirka sestavnih delov za eksperimentiranje iz elektrotehnike in radiotehnike, ki nosi naziv »Promptona«. V glavnem gre za slabšo kopijo poznane nemškega vzorca eksperimentalne omarice »Radiomanna«, zato je tudi cena ca 3.300 dinarjev temu primerna.

Cepprav je možno z deli, ki jih vsebuje ta zbirka, napraviti 59

različnih poizkusov in naprav med njimi tudi mali enocevni sprejemnik, bo med našimi pionirji prav gotovo vzbudila do kak večje zanimanje zbirka sestavnih delov za eno- ali dvocevni radijski sprejemnik, ki ga bo možno izdelati po priloženih načrtih, shemi in opisih v samogradnji. K tem bo vsakdo lahko dokupil tudi dele za usmernik. Vsaj deli, za takšen komplet dvocevni sprejemnik z usmernikom bodo predvidoma veljali okrog 4500 dinarjev, kar je vsekakor izredno ceno. Za starše je to sicer večji izdatek, ki pa bo poplačan ne le s ponosom otroka, da je sam izdelal radijski sprejemnik, temveč tudi s pridobitvijo pravega aparata, ki bo služil tudi ostalim članom družine.

Prav posebna senzacija, ki jo je pripravil Center »MLADI TEHNIK«, pa je vsekakor miniaturni avtomobilček znamke »Porsche«, na baterijski pogon in z napravo, ki omogoča daljinsko upravljanje avtomobilčka, to je krmarenje levo in desno ter vožnjo naprej in nazaj. To je vsekakor ena prvih domačih igrač z daljinskim upravljanjem, ki jo je treba pozdraviti.

in široko priporočati, tem bolj, ker je izredno cenena. Sestavni deli za to igračo skupno z majhnim elektromotorčkom stanejo le 1100 dinarjev. Kdor je količ kaj več razljana, si bo kaj kinalu izdelal posamezne dodatne dele, kajti karoserija je že tako priložena v obdelani obliki. Sicer pa to igračo lahko kupite že tudi do kraja izdelano, za ceno 1550 dinarjev, kar je še vedno ceneje, celo od navadnih avtomobilčkov na pogon z vztrajnikom, kakršni so prispeli že »uvoz« in se tako bohotijo v naših izlozbah.

Vse omenjene naprave in igrače, razen delov za dvocevni, ki so trenutno še v pripravi, lahko nabavite pri Centru za pospeševanje tehnične vzgoje »MLADI TEHNIK«, Ljubljana, Lepi pot 6. Komur je to od rok, lahko sporoči svoje želje in naslov po pošti, nakar mu bo uprava omenjenega centra poslala zaželeno po poštnem povzetju. To posebno velja za naročnike iz podeželja. Tudi to je lepa gesta omenjenega centra, ki jo je treba pozdraviti, saj se tako nhte ne bo čutili prikrajšanega.

Miloš Macarol

Trinajst let

TRŽASKEGA GLEDALISČA

Slovensko narodno gledališče v Trstu sion letos v štirinajsto leto svojega delovanja. Pri vsem svojem pionirskem delu se je doslej borilo za pristni umetniški izraz in skrbelo za svojo nenehni razvoj. Tako je v lanskem sezoni uprizorilo 214 predstav, in sicer 14 različnih del. Od tega je bilo 6 na novo nastavljenih, ostala pa ponovitve, med katerimi stoji tudi tradicionalna uprizoritev Goldoni-Ruplovih »Primorskih zdraha«. Gostovanja so bila v 33 krajih. Med temi so Trst, Gorica in istrska obalna mesta Koper, Izola in Piran ter Nova Gorica. Delili so obeležje stalnih gostovanj. Prav tako se v stalne vsakoletne obiske vključujeta tudi Ljubljana in Maribor.

Lanska sezona je zabeležila nekaj pomembnih dogodkov. — Predvsem velja to za kinstno uprizoritev drame Josipa Tavčarja »Prihodnja nedelja«, ki obeta da bo tržaško življenje dobilo obiskovalca tudi v dramah, kot jih ima v pisateljih — Borisu Pahorju, Ljuzetu Rebuli in Vladimirju Bartolu. Z uprizoritvijo drame Čehova »Ujva« je gledališče svečano proslavilo svoj jubilej — stoto premiero v trinaestih sezonah. Torej povprečno več kot osem gledaliških del v eni sezoni. — To je zmogljivost, ki je pri gledališču potujočega značaja obdobja vredna. Mimo tega se v lanskem sezoni vključuje Gorica v stalni seznam gostovanj, ki se bodo nadaljevala tudi v letošnjem letu.

In letošnji repertoar? — Umetniški vodja SNG Trst, Jože Bačič, je takole naznačil osnovna repertoarna načela svojega gledališča:

»V našem letošnjem repertoarju se odraža skrb, ujeti korak z novimi načeli delovanja gledališča — postaviti delovanje bolj v smislu gledališkega kultiviranja prisluhniti resničnim potrebom tistega občinstva, ki nas obkroža in iskati dela, ki se ne odvajajo od nivoja publike. Tista zaostala anonimna dela, katere normalni razvoj je presegel fašizem, je zapustila vrteli, ki so deloma še danes obkrožena po vsem področju Slovenskega Primorja in v onstran Soče. Upoštevati moramo interkulturno, čustveno in kulturno stopnjo našega občinstva, ki se v nekaterih odtidenih bistveno razlikuje od publike naših centralnih krajev. Ustanova želi torej ostati umetniško v nenehnem razvoju, obenem pa postaviti praktično gledališče, ki izbira repertoar po željah občinstva, torej bolj profesionalisti kot vzgojitelji. Tudi v ostal-

lem svetu se publika vedno bolj uveljavlja kot sestavni del gledališča. Seveda pa ne želimo izgubiti stika s centralno Slovenijo. Videmski sporazum, doslej bolj popularen zaradi blagovne izmenjave, naj bi nudil povečano možnost predvsem izmenjavi kulturnih vrednot. Pojem domače dramatične nameravamo razširiti ne samo na slovensko in jugoslovansko, temveč tudi na širšo, slovansko dramatično. Predpostavljamo za to obstoji, kajti zanimanje za slovansko kulturno tvorino ima v Trstu že staro tradicijo. In potem je tu še izbor iz italijanske dramatične, ki ga narekuje želja po spoznavanju tipičnih problemov sosednjega naroda, ki pa so obenem globoko občutljivi.«

Slovenska dramatika je v letošnjem repertoarju zastopana s delom tržaškega avtorja Josipa Tavčarja. Delo je fantastična parodija na sodobni razvoj človeštva, grozljiva podoba človeške civilizacije. Jugoslovansko dramatično bo predstavil Stevan Sremac s popularno komedijo »Pop Circa in pop Spiras«.

Slovensko dramatično zastopata dva avtorja — Dostojevski s dramatičizacijo »Zločina in kazni« ter Slovač Lahola s sodobnim delom »Mazeh na soncu«. Dostojevski si je tržaško gledališče izbralo za formalno otvoritev sezone. Vsekakor je ta izbor narekovala avtorjeva popularnost, deloma pa tudi vabljiva nova dramatičizacija. Italijanski tržaški književnik in publicist Dino Dardi je vzel roman kot osnovno podlago in svedobno zgradil dramo v treh dejanjih za razliko od ostalih dramatičizacij, ki so hotele ostati avtorju zveste in so se razvile v epsko pripoved.

Med italijanskimi dramatikami je bilo težko izbrati, saj je danes Italija dežela, kjer ustvarjajo največ dramskih del. Njihova tematika je »čisto italijanska« ter se oblikovno in vsebinsko opira ob neorealizem. Vse bolj stopa v ospredje motiv preproste resnice, ki prav zaradi svoje preprostosti deluje ekstravagantno. Tako sta Betti in Pirandello, tak je tudi Paolo Levi. Čigar drama »Temna je pot« je tržaško gledališče uvrstilo v svoj letošnji program.

Anglosaška dramatika je zastopana s komedijo »Nimfa na

soncu«, ki obravnava zanimiv problem lažne morale, ki se je niti ne zavedamo, ter z dramo, ki si je zadnja leta pridobila domovinsko pravico na vseh evropskih odrih — »Dnevnik Ane Frank«.

Iz klasičnega repertoarja so Tržačani izbrali eno od Aristofanovih komedij ter Moliérovo »Solo za žene«. Nadalje nameravajo obnoviti Shakespearovo tragedijo »Romeo in Julija« s perspektivo uprizoritve na prostem v Kopru.

Tudi mladinska dramatika je zastopana v letošnjem programu. Klasično Grimmovo pravljico »Pepelka« je priladila in dramatičizirala češka mladinska sateljič Marija Holkova.

Del slovenske mladine v Trstu se z vso resnostjo in prizadevnostjo ukvarja z glasbo. Vzpono s tem se pojavlja zelo aktualno vprašanje, kako zaposliti to mladino, kako ustvariti glasbeno življenje, ki jim bo moglo nuditi nadaljnji razvoj in napredek. Prvi korak je storjen. S skupnimi naporji Glasbene matice in gledališča bo na odskih deskah oživila klasična Supjeva opereta »Boccaccio«. Za začetek torej opereta, zvrst glasbenega ustvarjanja, ki je globoko zakoreninjeno v tržaški tradiciji.

V okviru novoustanovljenega Umetniškega kluba pa namerava tržaško gledališče uprizorjati problematična dela, ki se niso zrela za predvajanje pred široko javnostjo. Ta komorni oder naj bi bil nekakšna predoba gledališča, kjer se preizkuša nova dela, preden se dokončno predstavijo občinstvu. Za letošnje predvidevajo Sartrovo dramo »Kolesje« in Pirandellovo »Non si sa come«.

Slovensko narodno gledališče iz Trsta ohranja žive in tesne stike ne samo z matično domovino, temveč z zamejskimi Slovenci. Tako so stopili v tesno zvezo tudi s korušskimi Slovenci, katerim se bodo predstavili z uprizoritvijo najpopularnejših del iz dosedanjega repertoarja.

Z vso resnostjo se gledališče pripravlja tudi na osrednjo jugoslovansko gledališko prireditelstvo — »Sterilno pozorišče«. Letošnje udeležbo mislijo povežati s splošno jugoslovansko turnejo. Med svojimi najboljšimi uspehi deli so izbrali dve — Cankarjevo »Pohujšanje« in dolni Sentforjanski in Pirandellovega »Henrika IV.«. Za tekmovalne pa so se prijavili s Tavčarjevo noviteto.

Tak je perspektivni pogled na delo Slovenskega narodnega gledališča v Trstu v sezoni 1958-59.

S svojo razgibanostjo in pestrostjo organizacijskih oblik priča o gledališkem entuziazmu svojih članov. Izbor repertoarja na izpričuje lep umetniški nivo ustanove, obenem pa posluha za potrebe časa in kraja, v katerih gledališče živi.

Duška Urbšič-Kokol

LJUBLJANSKA PODOBA (FOTO ING. BORIS ZUPANČIČ)

Cankar na naših odrih

OB ŠTIRIDESETI OBLETNICI PISATELJEVE SMRTI

Sestdeset let je preteklo, odkar se je Cankarjevo ime pojavilo v repertoarjih naših tržaških gledališč. Naš tržaški gledališčarji so se osvojili slovensko gledališče za daljše stevilo let.

Prodor Cankarjeve dramatične v slovenskem gledališču je bil zato možen v novih razmerah, ko se je v naših gledališčih med obema vojnama uveljavila mlajša pocankarska generacija, prepojena z njegovim duhom in željna pravega časa, v katerem se je Cankar s svojimi dramami prvič uveljavil na slovenskem odru pa tudi tujih odrih, podl provincialne in domala skoraj fol-

kloristične pogleda na problematiko naše ljudske ali »narodne« igre ter revolucionarno prodor s svojimi dramaturškimi načeli, ki so osvojili slovensko gledališče za daljše stevilo let.

Prodor Cankarjeve dramatične v slovenskem gledališču je bil zato možen v novih razmerah, ko se je v naših gledališčih med obema vojnama uveljavila mlajša pocankarska generacija, prepojena z njegovim duhom in željna pravega časa, v katerem se je Cankar s svojimi dramami prvič uveljavil na slovenskem odru pa tudi tujih odrih, podl provincialne in domala skoraj fol-

kloristične pogleda na problematiko naše ljudske ali »narodne« igre ter revolucionarno prodor s svojimi dramaturškimi načeli, ki so osvojili slovensko gledališče za daljše stevilo let.

Prodor Cankarjeve dramatične v slovenskem gledališču je bil zato možen v novih razmerah, ko se je v naših gledališčih med obema vojnama uveljavila mlajša pocankarska generacija, prepojena z njegovim duhom in željna pravega časa, v katerem se je Cankar s svojimi dramami prvič uveljavil na slovenskem odru pa tudi tujih odrih, podl provincialne in domala skoraj fol-

kloristične pogleda na problematiko naše ljudske ali »narodne« igre ter revolucionarno prodor s svojimi dramaturškimi načeli, ki so osvojili slovensko gledališče za daljše stevilo let.

dotična gledališča kazala na gostovanjih, pristeli tistim gledališčem, ki so jih igrali in ne tistim, ki so gostovanja sprejeli. Izjema v tem pogledu je samo gostovanje »Pohujšanja«, ki ga je pripravila ljubljanska skupina igralcev pod Nučičevim vodstvom leta 1908 v Gorici, Mariboru, Celju in Ptuj, in smo ga statistično izkazali s plusom. Po tega je priporočiti, da smo v krajih, kjer so šele po osvojitvi začeli z organiziranim gledališčem, steli tudi tiste uprizoritve Cankarjevih dram, ki so jih prej onod uprizorjale različne ljubiteljske in druge skupine.

Pregled temelji na statističnem računskem štetju enot, zato ne zabeležuje in ne tehta dosežkov in uspehov. Izkazuje za deset krajev (v Ljubljani in sedanjost. Upoštevati smo za zdaj samo tiste kraje v Sloveniji, kjer so se pravkar ali pa še poslužujejo slovenska stalna gledališča ne glede na njih poklicno ali polpoklicno sestavo (z izjemo Gorice). Ker hoče pregled prikazati repertoarno delavnost gledališč, smo vse uprizoritve, ki so jih

GALERIJA PRVEGA ČRNOGORSKEGA SLIKARJA

Te dni so v njegovi rojstni hiši na Cetinju odprli galerijo prvega črnogorskega slikarja Pera Počeka. V več prostorih je razstavljenih okrog petdeset njegovih del, med njimi tudi več slik, ki so bile razstavljene leta 1907 na balkanski razstavi v Londonu. Med Počekovimi slikami so posebej znane »Mesečina«, »Pogled na Črno goro z Lovčena« in »Avtoportret«. Pero Poček se je rodil na Cetinju pred osemdesetimi leti. Bil je učenec odličnih italijanskih slikarjev Policija in Marcellija. Zdal živ v Rimu in se še zmeraj aktivno ukvarja z umetnostjo.

K. O.

KRATKO IN NOVO

NOVE SLIKANICE

Mladinska knjiga je v času bližajoče se Novoletne želke izdala nekaj priklapnih slikanic, odzroma bogato ilustriranih zgodbi za najmlajše. Dve od njih sta delo domačih avtorjev Zgodbo »Samo za nas« je napisal Venceslav Winkler, z ilustriranimi slikami Tineca Stegovca. Povest Branke Jurca »Poredni zašček« pa je ilustrirala akademski slikarka Marija Koren. Obe knjižici sta izšli v knjižnici za predšolsko mladino »Našidolice«. Junak tretje slikanice je priljubljeni Srk. Vse tri knjižice bodo obenem v vrsto domiselnih izrazov zelo primerno darilo in razvedrilo.

KOLEBAR PRESERNOVE DRUŽBE

V živahni likovni opremiti in s pestro vsebino se predstavljajo balceni Kolesarji Presernove družbe za leto 1959. Urednica Zorka Persičeva se v uredniškem delu ni oddaljila od že ustaljenih kolesarskih oblik in vsebin. Poleg običajnega kolesarskega dela, pregleda najvažnejših političnih dogodkov o letošnjem letu, prikazov gospodarskega razvoja, različnih nasvetov in informativnih prispevkov odmerja kolesarjem večji prostor tudi razvedrilu. Literaturo zastopata pisatelj France Kosmač s ša-

ljivo kmečko povestjo »Kovač in hudič« ter John Steinbeck s povestjo »Čudne ideje«; iz literature v razvedrilo vodi povestela in pikra razmišljanja Marijana Kozine »O nekaterih človeških lastnostih«. Brezci bodo gotovo veselili praktičnega dela, v katerem bodo našli navodila za uveljavljanje pravice iz zdravstvenega zavarovanja, za opravke z državnimi organi, za nabavo dokumentov in podobne polnude nastave. Svoje rubrike v kolesarju so dobili tudi film, nasveti ob prvih poletih, navodila za prvo pomoč ter še in še in še kolesarski drobiž, ki sicer ni nov, a je vedno z zanimanjem prebiran in korišten.

RAZSTAVA ČRNOGORSKIH LIKOVNIH UMETNIKOV

V okviru proslave Dneva republike je bila v novem Umetniškem paviljonu v Titogradu odprta razstava članov Združenja likovnih umetnikov Črne gore. Trindvajset slikarjev in kiparjev je razstavilo okrog 80 del.

OD TOD DO VEČNOSTI

Nov obsežen literarni tekst nam je pokazal podoba Amerike v polpretekli dobi. Knjiga nas s svojo umetniško prepičljivostjo in močjo spominja na

klasična dela ameriške književnosti. To je roman pisatelja Jonesa Jamesa »Od tod do večnosti«, roman o življenju ameriških vojakov na Havajskih otokih tik pred izbruhom druge svetovne vojne, ki jo je tamkaj naznanil nenapovedani japonski napad na Pearl Harbour.

Pisatelj je dobro poznal okolje svojega romana in se je vanj poglobil s skoraj zagrizeno željo iskalca resnične podobe, tiste, ki se skriva za zvnečimi poročili, reportažami in idiličnimi reklamnimi lepaki. Podoba je trda, vse prej kot rožnata, grozljiva v svojem razvedrilo, grozljiva v nedotakljivih vojaških in človeških norm, a umetniško nezagana, iskreno prizadeta. Saj ne gre le za vojsko z njenim sivim vsakdanjim utripom mirnodobnega življenja, za njeno moralno izkrivljenja, surovost, nedolžnost. Za posameznika gre, za človeka, ki je poskušal la ritem vskladi s svojimi preprostimi, jasnim poštenjem, pa se je na svoji poti pogrezal do bezniz, do vojaškega zapora, do groba na zapuščenem vojaškem pokopališču, poplutan s poslednjo ironijo laži. Za posameznika, ki je obenem simbol.

Roman Jonesa Jamesa je odlična obogatitev naše prevodne literature. Ob njegovem preseljanju v slovenščino je Mira

Miheličeva spet potrdila svoje velike prevajalske kvalitete.

NOVA OBZORJA

V dvojini (devet in deset) številki revije »Nova obzorja« so delujejo s prozo Smiljan Rozman (Dijakinja Marija Godnik), Božidar Borko (Pesmi v prozi), Dane Lokar (Greenka sedmina), in Leopold Suhadolčan (Avgustovska romanca), s pesmimi pa Roman Bratuž, Janez Ovsee, Slavko Jug, France Forstnerič, Silbert Benedičič, France Onič in Marija Skornjanc. Revija se spominja petdesetletnice pisatelja Milana Kranjca s člankom Jara Dolara. Janez Gradišnik je prispeval dva članka: Kaj se dogaja z našim jezikom in Nekaj o današnji nemški literari.

Sergej Vrišar je zabeležil Kro-niko likovnih gostovanj v Mariboru. V Koncu tihga, drastičnega življenja razmišlja Herbert Grün o pisatelju Thomasu Mannu in še posebej o njegovem romanu Izpovedi Feliksa Krulla ob njegovem prevodu v slovensko. Dr. Eman Pertl je pripisal nekaj kritičnih opomb k izdaji dr. Černičevega slovenskega zdravstvenega besednjaka. Oskar Hudales razljuje novi roman Antona Ingoliča kije ste Lamutovi. V tej številki revije je ocenjen tudi nekaj knjižnih novit: III. knjiga Izbranga dela Kaverja Meška, Lokarjev Sedni dan na vasi in Sulhofov roman Čarovna palica.

Dramatizirano	Uprizorjeno	Jakov Ruda	Za narodov blagor	Kralj Betanovi na Betanovi	Pohujšanje	Ilupci	Lepa Vida	Ilupci Jernej Kufur	Vse
Drama SNG Lj.	6	26	103	90	119	149	19	6	518
Mestno Lj.	—	16	—	—	25	—	10	—	72
Setjakob. Lj.	—	2	7	18	14	—	—	—	54
SNG Maribor	—	3	37	40	43+1	30	—	28	181+1
SLG Celje	—	9	6	17	11+1	16	10	—	69+1
Ptuj	—	—	—	9	4+1	4	2	1	20+1
Kranj	—	8	6	11	22	28	—	1	76
Jesenice	—	—	—	11	9	8	—	—	28
Postojna-Koper	—	—	—	8	—	—	—	—	8
SNG Trst	—	—	7	23	23	10	3	6	72
Gorica	—	—	—	5	0+2	—	—	—	5+2
Skupaj	6	64	166	232	270+5	258	44	42	1103+5

LJUBLJANI

Tečaji za igralce v občinskih središčih

Z namenom, da se razni tečaji za igralce v dramskih odeskih Svobodi in prosvetnih društvih približajo krajem, od katerih prihajajo tečajniki in se tako omogoči večji obisk in z manjšo izgubo časa, je prišel okrajni svet Svobode in prosvete v Ljubljani organizirati tečaje v občinskih središčih. Tako je v Kamniku po lanskem začetnem tečaju v teku nadaljevalni tečaj za igralce, ki ga vodi profesor iz Ljubljane. Traja od oktobra in bo zaključen v januarju 1959. Predavajo člani dramske komisije pri obeh društvih. Svetu kamniškega društva predseduje profesor dr. Bogdan Bregelj in drugi. Tudi Zagorju ob Savi je v teku igralni tečaj s 12 tečajniki, ki bo zaključen 13. t. m. s produkcijo. Predavajo gledališki pedagogi iz Ljubljane in drugi. Na Dobrovi pri Ljubljani pa je bil nedavno smukarski tečaj za društva iz tamokšnje občine. V tečaju je bilo 12 udeležencev. —st—

Tudi v Ljubljani: Letišjo žerjav

Popolnoma nepričakovano je do bil že tako kvačeni ljubljanski filmski spored novo okrepitve. Namesto najavljene italijanskega filma »Zvezdica«, ki bo sedaj prišel na spored, je vzhodni tečaj, ki ga vodi profesor iz Ljubljane, predaval letošnja zmagovalca festivala v Cannesu — sovjetski film »Letišjo žerjav«. Tako predaval ljubljanski kinematografski trenutno lanskega in letošnjega nosilca »palmove vejice« z Azurne obale in tisti, ki radi pri-

Počastili so spomin Ivana Cankarja

Hrastnik, 11. dec. Nocoj sta pridelili obe hrastniški Svobodi ob 40. obletnici smrti pisatelja Ivana Cankarja literarno glasbeni večer. Proslavo je začel prof. Znidar, ki je govoril o pomenu Ivana Cankarja za razvoj delavskega razreda nato so nastopili učenci glas šole in dijaki višjih razredov hrastniške osemletne šole. Na šoli so odprli razstavo Cankarjevih del. Občinski ljudski odbor je počastil 40. obletnico smrti Ivana Cankarja s preimovanjem sedenja nižje gimnazije in osnovne šole center v Cankarjevo osemletno šolo. Jutri priredi ta šola akademijo z bogatim sporedom. Pokroviteljici te šole Lidiji Senture bodo poslali pionirji nove Cankarjeve šole v Hrastniku pozdrave. H.

Priprave v Trbovljah za Dan JLA

Občinski odbor ZROJ se pridno pripravlja na proslavo 17-letnice JLA. Dvajsetega zvečer bo družabni večer, ki se ga bodo udeležili poleg rezervnih oficirjev tudi rezervni podoficirji in ostali povabljeni gostje. Na sam praznik zvečer pa bo svečana akademija, združena s kulturnim programom. Na njej bo govoril predsednik občinskega odbora ZROJ tov. Matko.

NA POLEDICI VEČ PREVIDNOSTI!

Včeraj se je pripetilo več nezgod zaradi poledice in nepravilne vožnje. Samo tisto službo TNZ OLO Ljubljana so obvestili o 12 hujših nesrečah. Največ je bilo težjih nezgod med 10. in 11. uro, ko je bila poledica najhujša. Ob 10.50 se je pripetila v Ljubljani na Celovški cesti nad remizno nesreča; iz Sentvidu pri mestu sta vozila v vozičkovni avtomobil. Osebnih avtomobil je opazil pred seboj stoječi trolejbus, ki ga je zaneslo desno s ceste. Začel je počasi ustavljati. Ta čas ga je dohitel tovorni avtomobil, ki se je hotel umakniti na kolesarsko stezo na desni strani ceste. Pri tem pa je ovoril avtomobil zaneslo pravokotno čez cesto. Z zadnjim levo stranjo je zadel v avtomobil, ki mu je privozil nasproti. Tovorni avtomobil je odbil na nasprotno stran ceste, pri čemer je trčil s prednjim desno stranjo v zadnjo stran osebnega avtomobila. Škode na vozilih je okrog 37.000 din. Ura je bila 11.08. Po Dolenski cesti je prišel na karlovski most tovorni avtomobil S-571. Na levem zavoju, pred karlovskim mostom ga je zaneslo desno s ceste. Poskušal je zavirati, vendar je avto drsnil naprej. Zadel je čez pločnik, podrl zidno ograjo v dolžini 7 m sredi ograje obstal. Voznik je bil le laže poškodovan, škode pa je 50.000 din. 11.20. Pripetila se je že druga nesreča na Celovški cesti. Iz mesta proti Sentvidu je vozil tovorni avtomobil S-892. Od križišča za Aljaževu ulico je začel prehitovati ob desni strani ceste, s čimer je vstopil v avtomobil, ki je obstal zaradi poledice. Ko je zaviral, ga je z zadnjim stranjo zaneslo čez cesto v desno. Pri tem je trčil v zadnji del stoječega avtomobila S-1023. 11.50. In spet tretja nezgoda na Celovški cesti. Iz Ljubljane proti Kranju je vozil osebni avtomobil S-2708. Pri hišni številki 72 je zaneslo osebni avtomobil z visokega vozlišča v desno proti stoječemu tovornemu avtomobilu, v katerega je trčil. Peta nesreča se je zgodila na cesti prvega reda v Domžalah, kjer je tovorni avtomobil zdrnil čez cesto po poboju navzdol in se prevrnil. Kr seči je bila le manjša škoda. Nekaj minut po 12. uri se je pripetila nesreča na Tržaški cesti 20. Tovorni avtomobil S-2196 je parkiral na makadamskem pasu pred vhodom v hišo št. 20.

merjali, imajo tokrat zares izredno priložnost. Tudi kritiki smatrajo film za eno od najboljših sovjetsko filmsko stvaritev, o njem se po uspehu v Cannesu pisalo samo v superlativih, zlasti pa se o nosilki glavne vloge, Tatjani Samojlovič, vadi tudi nekaj kamerama smela Sergeja Urusevskega, ki je posnel že film »Enaistrideset«.

V sredo zvečer ob osmih Ljudska univerza okraja Ljubljana je pričela ob sodelovanju okrajnega odbora SZD in Okrajnega sindikalnega sveta v Ljub-

Zanimiv filmski spored

Ob peti obletnici obstoja kluba kinoamaterjev »Elektra« v Ljubljani

Včeraj dopoldne so v kinodvorani ELES v Ljubljani priredili predstavo filma, ki jih je v petih letih obstoja posnel in izdelal kinoamaterski klub »Elektra«. Predvajali so naslednje filme: »Zvočni strokovni film« »Elektrika«, zvočni propagandni film »Elektrika na vasi«, zvočni dokumentarni film »Hidroelektrarna Medvode«, dva barvna filma »Od Ljubljane do Nemčije« in »Triglav« in v bodočih filmov »ter zvočni igrani film v črno belo tehniki »Voda«, ki je prvi magne-tonski film, izdelan v Jugoslaviji. Ta način ozvočenja je danes najcennejši in najmodernejši. Včerajšnja predstava je bila namenjena predstavnikom tiska, pozneje pa bodo predvajani filmi dostopni tudi javnosti.

Kinoamaterski klub »Elektra« je bil ustanovljen leta 1954 z namenom, da njegovi člani izdelujejo filme z dokumentirano in tehnično vzgojno vsebino v smislu statuta ljudske tehnike ter razne eksperimentalne filme po lastni zamisli. Prva leta po ustanovitvi kluba so potekala v glavnem v poskusnem snemanju ter v obsežnem študiju pravil in tehnike filmskega ustvarjanja. Člani kluba so doslej izdelali osem zvočnih filmov in 16 milimetrov, izdelavi pa je še nadaljnjih deset filmov. Celotnega materiala je za pet ur predavanja. Letos se je prvimi štirimi filmovi pridružil še šest novih, ki so jih pričeli snemati na 8 milimetrovski trak. Glavni delavci kluba so Marjan Cilar, Mirko Skok, Boris Brelih in Slavko Jantar. Razen njih je v klubu še več mladih kinoamaterjev.

Sedem filmov je bilo izdelanih v več kopijah. Predvajajo jih na področju ob raznih predavanjih, vrtil se jih ne avtomobilski resti in v enotah JLA. Filma »Elektrika na vasi« in »Hidroelektrarna Medvode« je predvajala tudi jugoslovanska televizija. Po statističnih podatkih je samo letos

ljani z novo redno serijo predavanj o raznih najbolj perečih vprašanjih. Predavanja bodo v dvorani delavskega odra v Miklošičevi cesti vsako drugo sredo po geslu »v sredo ob osmih zvečer«. Predavale bodo tudi osebnosti iz našega javnega življenja. Kot prva tri predavanja so bila določena: predavanje Janeza Stanovnika »Socializem kot svetovni proces«, dr. Jožeta Vilfana »Ekonomska vsebina politike aktivne koeksistence« (17. dec. t.) ter Borisa Zihlerja »Revizionizem in kdc revizionizma« (17. jan. 1959). Prve predavanja je bil 3. t. m. ob nabito polni dvorani.

gledalo te filme na večji okoli 10.000 gledalcev, od začetka pa okrog 35.000. Delo pa bi bilo še uspešnejše, če bi bilo dovolj kinopriateljstev.

Osnovna naloga kluba je, da posreduje našim ljudem vpogled v eno posporskih področij, ki se je pri nas po vojni najbolj razmahnilo — v elektrogospodarstvo. Dokumentarni filmi na tem področju, ki jih klub posnel, so danes že zgodovinskega pomena. Nazorno pokažejo ljudem, kam so šla sredstva za izgradnjo in kakšni so uspehi. Filmi tudi tehnično vzgajajo gledalca, mu kažejo, kako elektrika poceni, olajša in poenostavi delo.

Eden glavnih uspehov kluba je tudi v tem, da je spravil izdelavo 16 milimetrovskih filmov pri nas na dostojno tehnično višino. S. I.

Izboljšati zdravstveno službo

S posvetovanja pri Tajništvu za zdravstvo OLO Novo mesto

nju, je naraščajoče število splavov vseh vrst. Med njimi je zelo malo splavov iz zdravstvenih razlogov. Pacientke, ki so splavile, močno obremenjujejo ginekološki oddelek no-vomeške bolnišnice, ki je itak že mnogo pretesen. Podobno pa je tudi v ostalih bolnišnicah.

Osnovi za boj proti splavom sta, kot so poudarili na posvetovanju, zdravstvena prosveta in izboljšanje kontracepcijske službe. Ta je v okraju šele v začetnem razvoju. Zanimanje žena za sodobna sredstva za preprečevanje zanositve je precejšnje, vendar so še razne ovire, da se žene še v večji meri ne poslužujejo teh sredstev. Med te ovire spada neznanje, razni predsodki, dalje to, da so bili dosedaj disperziji za žene odprti le določeni dnevi in v popoldanskih urah ter drugo. Zdravniški ginekologi so navajali, da je za nekatere žene ovira tudi denar za sredstva. Pri tem so poudarili, da stane samo en dan zdravljenja v bolnišnici precej več, kot stane sodobni kontracepcijski pripomočki. Zato bi bilo prav, tako so menili, da bi zavodji za socialno zavarovanje in ljudski odbori predvideli del sredstev za preventivno zaščito tudi za pla-

čilo takih sredstev socialno šibkim ženam.

Ginekolog profesor dr. Novak je udeležence posvetovanja seznanil s problemi te socialno zdravstvene službe v jugoslovanskem merilu. Priporočil je izboljšanje take službe v okraju ter pri tem omenil, da je bila zdravstvena služba v tem pogledu dosedaj premalo aktivna. Sprejeli so sklep, da je treba nujno izboljšati delo občinskih komisij. Poskrbeli bodo, da se bodo zdravniški usposobili tudi za dajanje take zdravstvene pomoči ženam. Hkrati pa je treba tudi izboljšati in razširiti spolno vzgojo, zlasti pri srednješolski mladini.

Hrastnik

Združenje rezervnih oficirjev je pridobilo v svoje vrste vse tovariše. Letos je priredilo štiri enodnevnne seminarje, nekaj praktičnih vaj in ekskurzijo v Črnomelj. Ob tej priložnosti so si ogledali udeleženci ekskurzije nekatere partizanske kraje in muzej NOB v Metliki. Poleg tega so sodelovali rezervni oficirji pri raznih proslavah, priredili več predavanj poolah in skupno s šolsko mladino poskrbeli za proslavo dneva JLA. Tudi v prihodnje nameravajo pridno skrbeti za strokovno izobraževanje in pri-tegniti k delu še rezervne podoficirje. Se nadalje naj bi sodelovali pri predvojski vzgoji mladincev in pomagali strelski družini, ki gradi svoje strelišče in lokal.

Trbovlje

NAPOSLED MLADINSKI KINOPREDSTAVE — »Svoboda Trbovlje II« se je prva opogumila in začela z rednimi mladinskimi kinopredstavami. Najboljši mladinski filmi bodo odslej na sporedu vsako nedeljo dopoldan. Predstavam bodo vsakokrat prisostvovali tudi prosvetni delavci. Cena vstopnicam je minimalna. Prva mladinska kinopredstava je bila minulo nedeljo. Na sporedu je bil film »Milion na otoku«. Obisk je bil zelo dober, kar opravičuje obete, da bodo mladinski filmi imeli vedno dovolj gledalcev, pa čeprav v repertoarju ne bo kavbojki.

PRI PLANINSKEM KOLEKTIVU NAJMOČNEJŠEGA DRUŠTVA

Gore dela v pretesnem okolju

Društvo z nekaj pičlimi kubičnimi metri lastnih društvenih prostorov, ki šteje več kot 7000 rednih članov s pešico nesebičnih voditeljev na čelu, z brezmejnimi in prelepim področjem slovenskega planinskega sveta ter celoletno pisano dejavnostjo — to je planinski kolektiv najstarejšega in najprizadnejšega slovenskega planinskega društva — Ljubljane-matica.

Da, to je planinska enota, polna kontrastov. Še leto, dve in zaporedna številka zadnjega sprejetega člana bo presegla 10.000. Ze zdaj — s sedmimi tisočaki je prerasla pretesne društvene prostore, ki dobesedno dušijo še tako razveseljivo pobude in nenehne nove načrte. Pa vendar ta krožek najzdravnejših planinskih delavcev s predsednikom Tonetom Stajdoharjem na čelu kljub tej tesnobi, organizacijskim sponom in še mnogim drugim oviram ne mara kloniti pred to goro dela, pred skrbmi in zaprekami. Ljuberen do planin jih žene naprej, iz nje gojijo planinsko misel in delajo za zdrav rod, ki že živi zdaj ali še prihaja za njimi...

Takšni so najprizadnejši člani SPD Ljubljane-matica.

Kdaj pa kdaj ste se že srečali z njimi, prav gotovo pa ste že spoznali njihovo koristno delo. Mar se na nedeljskem izletu niste vprašali, kdo vam je pripravil varno pot v čudoviti slovenski planinski svet — denimo na starega očaka — Triglav? Tedaj ste morda s hvaležnostjo pomislili na vse tiste, ki dan za dnem vabijo v hribe in gore in ondaj nevidni mislijo na vas, ko bi radi uživali njihove lepote.

Sem sodijo najboljši člani SPD Ljubljane-matica.

Cimveč ljudem te planinske bisere — to je geslo teh prekaljenih gornikov. Zato skrbijo za izlete in pohode pod strokovnim vodstvom. Ni ga skorajda slovenskega vršaka, ki ga še ne bi bil obiskal član te planinske enote. Letos so se spet skupno povzpeli, največ poleti na Spik, Kukovo spico, Storič, Triglav in Golico, potegnili pa jih je celo v Dolomite. Sicer pa tudi prijateljskih stikov s planinci bratskih republik niso zamenjali, predvsem z onimi iz Sarajeva in Zagreba. Mnogo misli velja pri njih mladini

ZAČETEK DRŽAVNEGA PRVENSTVA V NAMIZNEM TENISU

Kdo od velike četvorice?

V telovadnici TVD Partizana v Zg. Šiški se bo danes začelo XIII. državno prvenstvo v namiznem tenisu. To je ena izmed najbolj kvalitetnih prireditev te vrste pri nas vobče, saj v nobeni izmed športnih zvrsti naši zastopniki ne uživajo takega mednarodnega slovesa kakor prav v namiznem tenisu. Take bi lahko seštelj kar na prstih ene roke... In vsi ti najboljši zastopniki bele žogice se bodo od danes do nedelje po svojih močeh potegovali za naslove državnih prvakov. Naslove, ki so jih doslej osvajali le redki ali poimensko Harangozo (osemkrat), Dolinar (trikrat) in Hrbud (enkrat) pri moških

ter Covičeva (sedemkrat), Vračeva (dvakrat) in Paukova, Harnatova in Nikoličeva (po enkrat) pri ženskah.

Komu se bo veliki met posrečil letos? Težavno vprašanje, na katero je nemogoče odgovoriti brez zadrege. Edino, kar preostane napovedovalcu, je, da se zavaruje s širšim izborom. In ker so propozicije turnirja take, da bodo zadnji štirje tako igrali vsak z vsakim, smo tvegali zgolj — napovedi teh štirih. Toda niti to ni najlažja naloga. Tiste mu, ki bi ob tem nevarno zmaževal z glavo, samo tale podatek: lani je bil glavni favoriti Harangozo izločen že v osmini finala (proti Osmanagiću).

Če pojde vse po napovedih, bi se v finale moških morali uvrstiti: Harangozo, Vogrinc, Hrbud in Marković II. Kakšna četvorka! Kakšen dvoboj dveh »starih« in dveh mladih mojstrov!

Njihove kratke posetnice

● Vilim Harangozo je osemkratni državni prvak. Leta 1954 je z Dolinarjem osvojil svetovno prvenstvo v parih. Na letošnjem evropskem prvenstvu je bil tretji. Tudi jeseni igra v odlični formi. Na mednarodnih prvenstvih je zabeleževal izredne uspehe: drugi v Zagrebu ter tretji v Stockholmu in na Dunaju. V državni reprezentanci šteje že 92 nastopov.

● Jože Vogrinc je dosegel svoj največji uspeh pred tedni, ko je v Zagrebu postal mednarodni prvak Jugoslavije. V držav. reprezentanci je igral 67-krat.

● Vojislav Marković je novopečen prvak Skandinavije. Za dvajsetletnega člana Partizana je to zares mnogo obetajoča spodbuda. Državni reprezentant je bil doslej 19-krat.

● Željko Hrbud ima najmanj mednarodnih lovorik, zato pa brani prvenstvo Jugoslavije. Gotovo si 21-leten ne bo zlahka dal odvzeti tega, kar si je priboril pred letom dni. Nastopov v izbrani ekipi ima 11.

Tudi pri ženskah bo boj za najvišje mesto izredno hud. Nekaj možnosti za osvojitve imata tudi slovenski zastopnici Plutova in Trampuzeva, v ostalem pa so največje favoriti: Covičeva in sestri Nikoličevi.

Toda, zakaj bi razporeditev igralcev reševali na papirju. Naj jih kar sami — za zeleno mizo! —eb

Letos je bila deležna mnogo dobrega, med drugim tudi mladinskega taborjenja pri Krnskem jezeru, za katero je poskrbel mladinska komisija.

— Tako dejavnosti med planinci je že ustaljena, še posebej na v SPD Ljubljane-matica.

Sredi planinskega gaja ne manjka skromnega udobja. — Koča pri Sedmerih triglavskih jezerih, mladinsko zavetišče na Bogatini, Dom na Komni, bivak pod Skuto, zavetišče pri Savici, Dom v Kamniški Bistrici in še druge postojanke — za vse te skrbi pešice društvenih planinskih delavcev z nesebičnimi oskrbniki in oskrbnicami na čelu.

— Povsod toč je utrujen planinec dobrodošel gost SPD Ljubljane-matica.

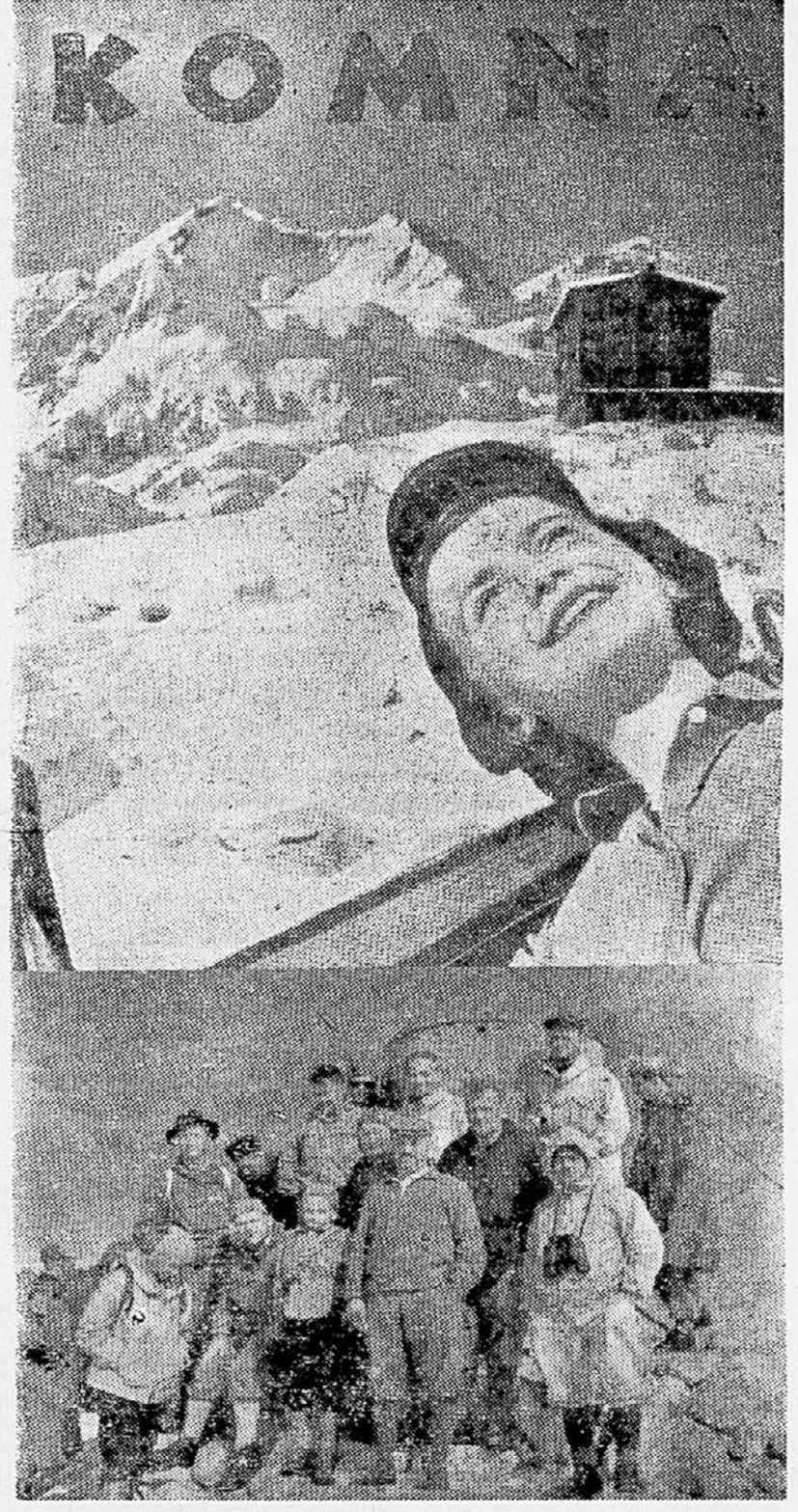
Za vse tiste, ki so jih na poteh v planine zvaljale strme skalne stene in njihovi čari, pa je poskrbljeno po dru-

gi plati. Tradicionalna plezalna šola na Turncu pod dobrim strokovnim vodstvom je tista, ki te želje uresničuje. Plezalna šola in strokovno delo v raznih tečajih je namreč že vselej mikalo mladino.

— Še posebno vzorna je takaka in še splošna vzgoja v SPD Ljubljane-matica.

V času pa, ko vejejo med gorami snežni meteži in kadar samo še pogumni smučarji hitijo tja na Komno in po drugih smučiščih, so v središču pozornosti vnetih ljubiteljev planin skrbno pripravljene in izbrana poljubna in strokovna predavanja. Vsako leto obujajo tam nepozabne spomine najuglednejši domači in tuji planinci in alpinisti. Vsako leto je več poslušalcev, vsako leto več aktivnih planincev.

Za to vzorno vsestransko delo je Planinska zveza Slovenije tudi letos posebej nagradila SPD Ljubljane-matico

Med najbolj obiskane planinske postojanke v Sloveniji sodi nedvomno tudi Dom na Komni, za katerega skrbi PD Ljubljane-matica. Ta prijeten dom obišče vsako leto mnogo planincev in še posebej smučarjev, saj slovi njegova okolica po idealnih smučiščih. — Spodnja slika pa kaže predsednika planinskega društva Ljubljane-matica Toneta Stajdoharja (v prvi vrsti v temnem oblečilu) na vrhu Triglava s planinskimi tovariši Borisom Zihlerom, dr. Miho Potocnikom, Fedorjem Koširjem, Jožom Copom in drugimi.

OBVESTILO

Zaradi velikega števila disciplin je moral prireditelj spremeniti urnik igranja. — V petek, 12. t. m. in soboto, 13. t. m. bodo igrali v Domu TVD Partizan-Ilirije v Zg. Šiški neprekinjeno od 8. do 23. ure. V nedeljo, 14. t. m. bodo igrali v Domu TVD Partizana-Ilirije od 8. do 13.30. finalne igre pa bodo, kakor je bilo napovedano, od 16. ure dalje na Gospodarskem razstavišču.

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR V SARAJEVU

Na mednarodnem šahovskem turnirju v Sarajevu sta včeraj dopoldne Ivkov in Reli-stab igrala prekinjeno partijo iz III. kola, v kateri je Ivkov po 55 potezah premagal partnjerja in tako po točkah dohitel vodečega igralca Lokwenz (Avstr.).

OBVESTILO

SK Enotnost obvešča člane alpske sekcije, da bo drevi ob 18. uri na Taboru sestanek v zvezi s skupnim odhodom na trening na vrših.

Sporočamo žalostno vest, da nas je nepričakovano zapustil za vedno naš dober očka

DR JOSIP FERFOLJA

ODVETNIK

Pogreb bo iz mrtvašnice Glavne bolnišnice v Trstu v soboto, 13. decembra 1958, ob 11. uri na pokopališče v Ronchi dei Legionari.

Zalučiči: BLAŽENA in JARMILA. Čerki: ing. ERICH KRANNER in MIRKO LUIN, zeta; PETER DARJA in KARIN, v. niki; ROZA LORENZI z družino in LOJZA FRANDOLI, sestri; ter nečakinja dr. ROZENA MERLJAK LUŠICKY

Trst, 11. decembra 1958.

SONČNA CENTRALA

v Sovjetski zvezi

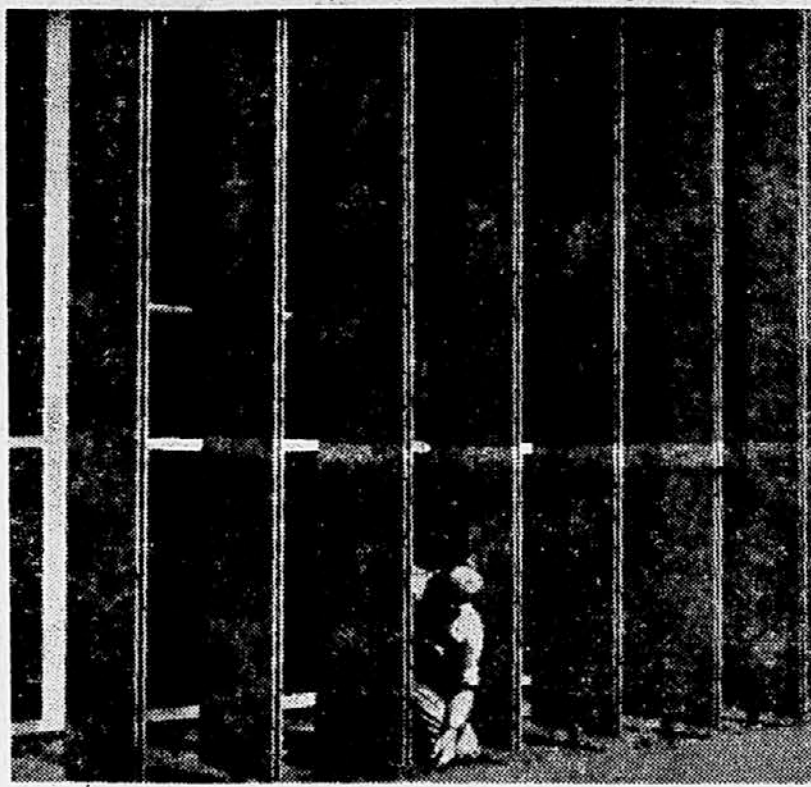
Sovjetska zveza že izkorišča sončno energijo ter proizvaja s pomočjo sončnih žarkov led in električni tok na osamljenih kmetijah in pri reševanju najnovejših problemov v sušnih krajih. V Sovjetski zvezi imajo že »sončne« hladilnike, ki proizvajajo po 350 kg ledu na dan, pri čemer stroški niso večji kot pri drugih načinih proizvodnje ledu. Imajo tudi 600 »sončnih« kuhinj,

kjer sončna peč daje enako toploto kakor 600-watni električni kuhalnik. Izumili so tudi zložljivo sončno peč, ki bo v pomoč znanstvenim ekspedicijam.

V načrtu imajo izgradnjo sončne centrale (1200 kW), ki

jo bodo izkoriščali za namakanje zemlje in za proizvodnjo električne energije. Ta centrala bo v dolini blizu Erivana, glavnega mesta Armenije. Na vrhu 40 metrov visokega stolpa bo kotel, ki ga bodo gredli sončni žarki. Le-te bo zbiralo in koncentriralo 1300 zrcal, ki bodo postavljena ob vznožju stolpa v koncentričnih krogih. Celotna površina teh zrcal bo znašala dva hektarja. Na ta način bodo dosegli paro pod visokim pritiskom, ki bo dajala po 2.500.000 kWh letno.

Približno tretjino doline, kjer bo stala ta sončna centrala, pokriva nerodovitna suha zemlja, tretjina je močvirna, tretjina pa so kmetije z velikim potrebami po energiji. Sončno centralo bodo izkoriščali za izsuševanje, za namakanje in za dovajanje električne energije ostalemu delu doline.

Na novi zgradbi podjetja Reynolds Metals Co. v Richmondu so montirali na sončni strani največje žaluzije na svetu. Vzdolž vzhodne in zahodne stene stoji vrsta ogromnih aluminijastih oknic, ki jih je mogoče avtomatično odpirati in zapirati, da ščitijo notranjost pred soncem. Na gornji sliki vidimo oknice v primeri s človekom, na spodnji pa vzhodno stran zgradbe.

331. Urno sta Peter in Jim drug za drugim smuknila skozi ozki vhod, ki sta ga že dobro poznala. Gospodar, veliki bober, ju ni čakal. Komaj je zagledal nepovabljenega gosta pod svojo streho, se je izmuznil skozi drugi vhod. Tabornika pa sta polegla na visoko postlani ležišči in si globoko oddihovala. Za nekaj časa sta bila na varnem!

SMOLARJENJE NA DALMATINSKIH OTOKIH

Mnogi dalmatinski otoki, poseben Hvar, Brač in Korčula, niso tako goleti in pust, kot bi to sodil popotnik, ki jih ogleduje z ladje. Kdor zaide dlje v notranjost teh otokov, naleti na lepe borove gozdove, v katerih rastejo zelo ceneje vrste drevja: beli, črni, primorski in alpski bor. Ti gozdovi so se že tako razrasli, da so zadnja leta začeli na dalmatinskih otokih uvajati novo industrijo — predelavo smole v terpentini in kolofoniji.

Standardni ton

Urad za standarde v ZDA oddaja noč in dan s 440 ciklov v sekundi standardni ton »Srednji A«. Oddaja ga preko svojih oddaj na kratkih valovih. Ton proizvaja elektronski aparat ter je njegovo odstopanje od točnega tona le ena milijoninka. Ton je na razpolago in uporabo glasbenikom, tovarnam muzikalij in uglaševalcem. Prednost pred drugim standardnim toni je, da je neodvisen od temperature

je v Starem Gradu na Hvaru, kjer so postavili sodobno smolarno. Dragocene borove gozdove na Hvaru in sosednjih otokih racionalno izkoriščajo ter pazijo, da ne bi zmanjšali njihovih površin. Smolarjenje se je tako pokazalo kot izredno donosno. Mnogi se ukvarjajo celo z načrti, da bi zmanjšali površine, kjer raste rožmarin in pridelujejo iz njega dragoceno olje, ter tam nasadili borove plantaže.

Radioaktivni stroncij vendar koristen

Končno je tudi stroncij našel svojo praktično uporabo. Stroncij 90 je bil dosedaj le nezaželen in človeku škodljiv odpad pri jedrskih reakcijah. Posrečilo pa se je izdelati uporabno fotocelico na podlagi sevarnja radioaktivnega stroncija. V navadni fotocelici povzroči električni tok svetloba, ki pade na celico, v novi celici pa povzroči tok radioaktivno sevanje stroncija 90. Prednosti celice so velike. Pri fotocelici moti svetlobni žarek lahko plin, ali prah. Radioaktivno sevanje pa je neomejeno pri takih ovirah. Celica je zelo točna, glavna prednost pa je, da je izvor energije neviden.

KUPIMO

2 AVTOMOBILSKI PRIKOLICI, RABLJENI, NOSILNOSTI 5-7 TON — PREKUCNIKI

TOVARNA KLEJA LJUBLJANA

7512-R

ZEIMATE SREČKO
NOVOLETNE
LOTERIJE?
7519-R

Nova številka »Tovariša« (49) prinaša na naslovni strani posnetek desetih najboljših pevcev jugoslovanske zabavne glasbe, ki so se zbrali nedavno tega v Ljubljani. Med ostalimi zanimivimi članki in reportažami naj omenimo samo »Semenj slabe okusa«, »Po sledih psihoze«, »Atomska smrt premagana?«, »Prvi umor s inzulinom« in »Kon tiki sraka«.

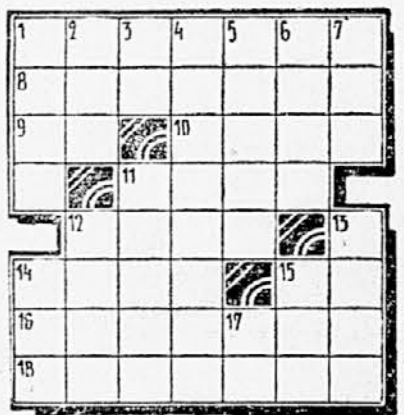
332. Zunaj na bregu je postalo živahno. Peter in Jim sta prišluškovala in ugotovila, da so se tihotapci s svojimi psi ustavili prav na mestu, kjer sta bila skočila v vodo. »Tukaj sta skočila v vodo!« je kričal »Kosmatinec«. »Gotovo sta na drugem bregu že zlezla na suho. Razdeljita si pse in ju zasledujta vsak po svojem bregu, da najdemo sledove!«

333. Skoraj dve uri ni potihnilo divje kričanje »Kosmatinca« in njegovih dveh pajdašev, ki so zaman poili upehane pse okrog in okrog jezera. Psi so divje lajali, toda izgubljene sledi niso mogli več najti. »Počakala bova v hiši, dokler se ne znoči«, je dejal Peter, »potem pa se bova v temi poskušala splaziti na suho. Spočijva se do takrat!«

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. zlahtni plin, 3. majhne posode za tekočine, 9. latinski predlog, 10. znamenje za prihodnost, 11. Zemlja, 12. dojem, 14. religija, 15. osebni zamelek, 16. sredozemska rastlina, ki je stili-

zirana krasila korintske stebre, 18. glavno mesto države New Mexico v ZDA.

NAVPIČNO: 1. glavna oseba iz »Desetega brata«, 2. urejenost, 3. okrajšava za »idem«, 4. živeč, hrana za na pot, 5. znan angleški dnevnik, 6. kis, 7. reka v Angliji, 11. plat, 12. del ocesa, 13. pege, madeži, 14. nasebina, 15. kožuho-vinast naročnik, 17. kazalni zaimmek.

REŠITEV
VČERAJSNE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. Seneca, 7. spiyar, 8. klara, -z, 9. lina, 10. je, 11. at, 12. sren, -d, 14. atoli, 15. narezek, 17. olikan.

Kadar je prišel kak velik val, se nam je povesila krma globoko navzdol, vodna gora pa se je pomikala vzdolž ladje nazaj, črna voda, po kateri so plavale umazanobe leise kipeče pene. Kadar se je krma vzdignila v zrak, se je naša hitrost zvečala, ker smo drsli po pobočju vala navzdol, kadar pa se je kljun obrnil navzgor, je naglo upadala. Ala Dugana in mene je izmenoma metalo naprej, ob sprednjo ograjo mostu, in spet nazaj, na periskopske opornike. Počutila sva se skorajda tako, kot da bi jezdila na konju v počasnem galopu.

Kadar sta prišla dva vala, ki sta si sledila naglo drug za drugim, je kljun izginil v kaosu belega pršca. Pred mostom ni bilo videti ničesar. Tudi za njim ničesar. Povsod je bil samo pljuskajoči, besni, hrupni ocean. Most je bil podoben glavi brez telesa, zgornjemu delu podmornice, ki se vozi v jeznem morskem oblaku.

»Dva tisoč yardov, most!« Kmalu ga bom zagledal. Al mi je pomagal obrisati leče na TBT daljnogledih. Predno sva prislonila očii k instrumentom, sva jih temeljito očistila.

»Tisoč pet stol!« Skozi leteče kapljice in črnino sem razločil obris ladje, visoke, čokate ladje. Plula je tako, da nam je kazala vse bok, in se divje valjala v srditem pometanju vetra in morja; medtem, ko smo se ji približevali, se je ob nenadnih muhah elementov včasih popolnoma ustavila, morda zato, ker so se vse sile, ki so delovale nanjo, med seboj uničile. Enega teh trenutkov bodo morali izrabiti, da bi vzdignili iz vode Bunga in njegove ljudi. Najbrž jim bodo morali vreči vrvi in v vsakem trenutku vzdigniti po enega mornarja iz vode. To bo neverjeten napor, a pomorščaki so opravili še dosti bolj neverjetne reči — zgodovina je polna zgodb o takšnih podvigih. V normalnih okoliščinah bi morali pomagati brodolomcem ne glede na njihovo narodnost tudi mi. Brodolom ima svoj poseben zakonik, posebno moralo — to je boj z združenimi močmi proti nespravljenemu oceanu, boj za življenje, kjer je smrt zmeraj čisto blizu. Zdaj pa je bila vojna

in boljšimi razlogi miru. Naša naloga je bila, da rešitev onemogočimo; da jo onemogočimo tako, da potopimo reševalca.

»Tisoč dve sto yardov!«

Kajpak, marsikdo bi lahko mislil drugače. Naša dolžnost je bila, da potopimo sleherni japonsko ladjo, na katero nalezimo, tale tu pa je bila prav tako vojna ladja kot največja bojna ladja ali najhitrejša letalonosilka. Se več, ta ladja je grozila naši strani, še posebej pa je grozila mojemu deležu na naši strani. Torej ne more biti nobenega prepira razen na čisto filozofskih osnovah, vojna pa sama po sebi zanika filozofijo.

»Tisoč yardov!« Zdaj se je treba obrniti. Morali smo se precej približati, da bi si zagotovili prostor za obrat. Na sovražni ladji bodo opazovalci le težko zasledovali, kaj se dogaja v smeri, od koder piha veter; precej varno lahko dosežemo položaj, ki si ga želimo. Pa tudi če nas zagledajo, nas s tiste poskakujoče, valjajoče se palube ne bodo mogli natančno obstreljevati s topovi. Takšne okoliščine lahko obvlada samo avtomatični merilni sistem, kjer uravnava elemente ognja vrsta girokopskov. Možnost slepe sreče jim kajpada še zmerom preostane...

»Krmilo popolnoma desno! Desna stran stoji! Desna stran z vso hitrostjo nazaj!« V tem vetru se bo težko že samo premakniti. Eel pa se je pričela kljub temu lepo sukati in se je takrat, ko se je veter z vso močjo zagnal vanjo, zasukala že za dobro-polovico poti. Ko se je naš kljun spet vzdignil visoko v zrak in se izpostavil vplivu vetra in morja hkrati, sem začutil združeno silo obeh elementov. Ustavili smo se, kakor da bi se bili zarili v peščeno steno. Kazalec girokopskega kompasa je pokazal, da smo se zasukali celo za nekaj stopinj nazaj.

»Leva stran z vso razpoložljivo močjo!« Če bi se vrtela oba vijaka, bi imeli za ta obrat več moči. Zdaj sem obžaloval, ker sem pognal desni vijak nazaj, kajti tako se je hitrost ladje resno zmanjšala, z njo pa tudi učinek krmila. Razen

tega pa so naši dirajoči stroji pomolili vse štiri izpušne cevi sovražniku naravnost pod nos. In tenek nos utegne zaznati značilni vonj po izpušnih plinih iz dizlov in morda storiti kaj ustreznega.

Se vedno zanič. Nekaj malega smo pridobili, potem pa ko se je nos spet dvignil v zrak, pridobljeno spet izgubili.

»Kontrolni!« Pritisnil sem na gumb mikrofona in govoril vanj. »Odprite zaklopko na sprednjem tanku!« To bo zmanjšalo plovnost kljuna, ki se potem ne bo mogel dvigniti tako visoko. Površina, v katero se upira veter, se bo zmanjšala. Ko bi le mogli obdržati kljun čisto v vodi!

»Al! Spustite se v kontrolni oddelek!« Da bi me sploh slišal, sem moral položiti dlani okrog ust in jih prisloniti k njegovemu ušesu. »Zavarujte stroje in ustavite glavni induktor. Vključite akumulatorje. Ko vam bom sporočil, odprite sprednje zaklopke, jih držite odprte tri sekunde in jih potem spet zaprite!« Z roko sem mu pokazal proti vratom.

Kadar se ladja potaplja, se odprejo vse zaklopke. Odprte ostanejo vse dotle, dokler se ladja ne potopi pod vodno gladino. Glavni optični tanki se delijo v dve skupini, v sprednjo in zadnjo; vsaka od obeh ima lastni skupni sistem za odpiranje in zapiranje. Če odpremo sprednjo skupino za tri sekunde, ves zrak iz nje ne bo mogel uiti, pač pa ga bo ušlo precejšen del. Potopili se ne bomo, ker bo poleg preostalega zraka v sprednjih obtežljivih tankih držala ladjo na površini tudi zadnja skupina. Večji del vzgona na sprednjem delu pa bo izginil in kljun se bo potopil globlje v vodo. To bo zmanjšalo učinek vetra — morda ga bo celo popolnoma izločilo, kajti potem bomo pluli pod vrhovi vseh valov, ne pa samo nekaterih kakor sedaj.

Izključiti glavne stroje in preiti na električni pogon z akumulatorji sem ukazal samo zato, da bomo lahko izklopili stikala pri induktoru pod kadilnim krovom. V nasprotnem primeru bi se nam utegnili tedaj, ko bi se most potopil pod vzvalovano površino, skozi ventilator vsuti nič koliko ton vode.

Edward L. Beach
Tihor, globoko!